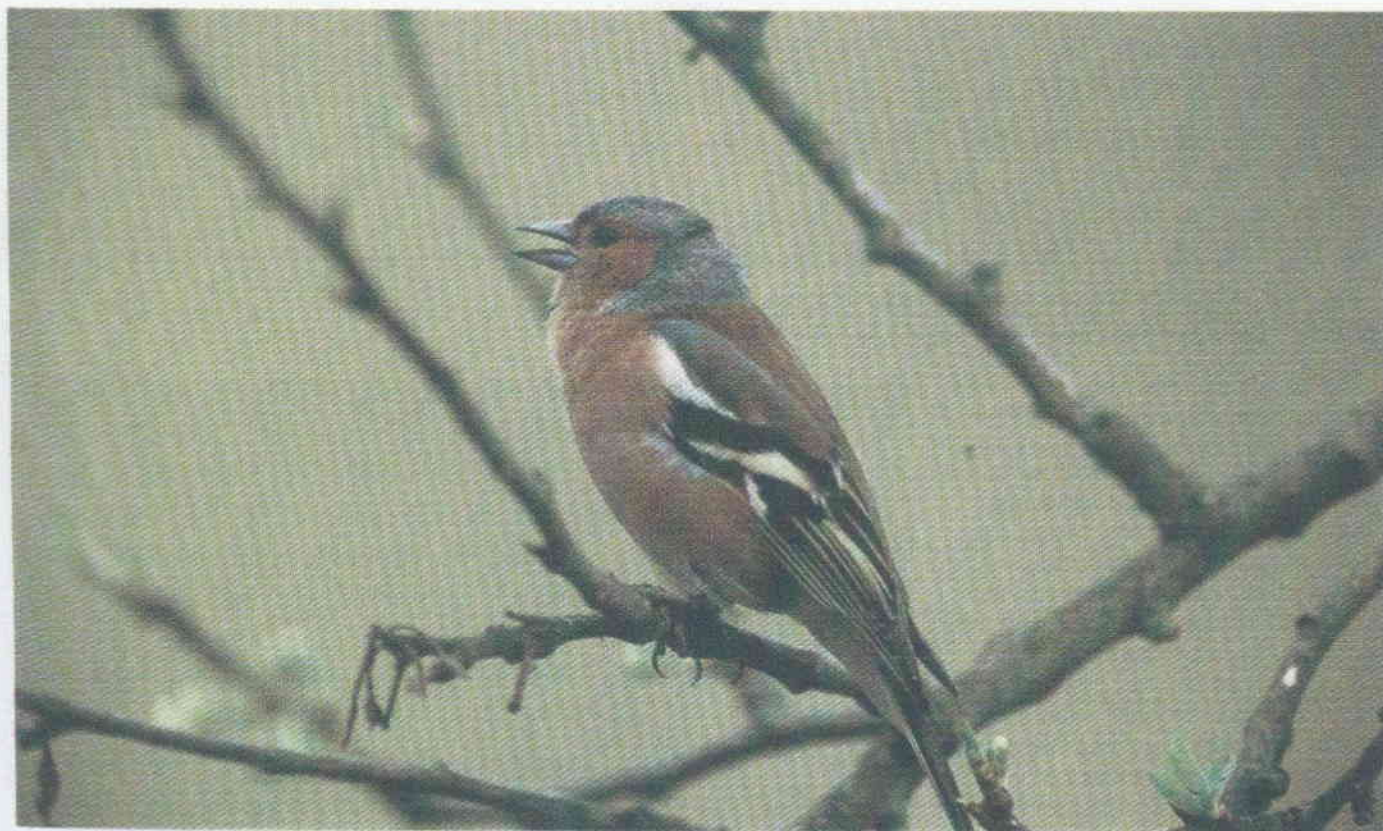

BROEDVOGELONDERZOEK "HET SCHUT" EN OMGEVING 2004

**VOGELWERKGROEP
I.V.N. BERGEIJK/EERSEL
REGIO BRABANT ZUID-OOST**

OKTOBER 2004

Inhoud

- 1. Werkwijze**
 - 1.1 Bezoek data en tijden**
- 2 Gebiedsbeschrijving**
 - 2.1 Ligging**
 - 2.2 Vegetatie**
- 3 Territoria**
 - 3.1 Aantal vastgestelde territoria**
- 4 Soort bespreking**
 - 4.1 Broedvogels**
- 5 Conclusie**
 - 5.1 Vogeldichtheden**
 - 5.2 Beheersadviezen**
 - 5.3 Samenvatting**

BROEDVOGEL ONDERZOEK HET SCHUT EN OMGEVING 2004

Het onderzochte gebied is door de vogelwerkgroep in 1997 voor het laatst gekarteerd.

Aan dit onderzoek hebben de navolgende personen hun medewerking verleend.

- Paul Brom
- Wout Couwenberg
- Ben Geraerts
- Fred van Hoof
- Dinie Jongejan
- Tinus Jongejan
- Hans van Nunen
- Koos Slenders

1. Werkwijze

Voor de kartering is de B.M.P. methode gebruikt. Dit is een uitgebreide territoriumkartering volgens de handleiding: SOVON BROEDVOGEL MONITORING PROJECT (uitgave 1996). Als belangrijkste territorium indicerende waarneming kunnen zang en balts worden genoemd. De inventarisatie is te voet met twee of meer personen uitgevoerd. Het is een redelijk goed te belopen wandelgebied dat op wegen en paden voor iedereen toegankelijk is. Er is een avond bezoek geweest voor het karteren van de bosuil, met als hulpmiddel een c.d. speler voor het afdraaien van het bosuilen geluid. En er is een avond bezoek geweest om vooral merels en roodborsten goed te inventariseren.

1.1 Bezoekdata en tijden

1.	29 jan.	19.30 u – 20.30 u	(telling Bosuil)
2.	27 mrt.	07.30 u – 09.30 u	
3.	3 apr.	07.15 u – 09.30 u	
4.	17 apr.	06.15 u – 08.15 u	
5.	30 apr.	06.00 u – 08.15 u	
6.	15 mei	06.00 u – 08.00 u	
7.	29 mei	06.00 u – 08.00 u	
8.	5 jun	21.00 u-- 22.30 u	avond bezoek
9.	12 jun	05.30 u-- 07.30 u	

Namens de vogelwerkgroep van het I.V.N. Bergeijk / Eersel.

Oktober 2004

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Ligging

Het geïnventariseerd gebied bevindt zich in het zuidoosten van Noord-Brabant in de gemeenten Bergeijk en Valkenswaard en is gelegen in respectievelijk kaartblad 57, atlasblok 24 en kilometerblokken 21-31 (zie bijlage 1).

De oppervlakte van het gebied bedraagt ca. 85 ha. Het gebied ten westen van de Beekloop ligt in de gemeente Bergeijk. Oostelijk van dit riviertje is het Valkenswaards gebied, welke door de gemeente Bergeijk wordt beheerd.

Delen van het gebied zijn plaatselijk bekend als:

- Het Schut
- Koolblik
- Visvijvers
- Brouwersweijer

Het water van het riviertje de Beekloop, dat van zuid naar noord dwars door het gebied stroomt, dient tevens als aanvoerwater van de drie hengelvijvers in het westelijk deel van het gebied. Oostelijk van het stuw (het Schut dat in dit riviertje ligt), is het Koolbliksvan dat geheel met bomen is omgeven en zodoende aan het oog wordt onttrokken. Dit ven bevat bijna nooit water en is al behoorlijk met struiken begroeid.

In het zuiden van het gebied ligt Brouwersweijer, dit is een overblijfsel van vroeger toen men dit gebied onder water kon zetten ten behoeven van de jacht op watersnippen en andere watervogels. Nu wordt dit gebied uitsluitend gebruikt als landbouw grond.

Tussen De Beekloop en de twee hengelvijvers ligt een strook grond dat aan Natuurmonumenten toebehoort. Verder ligt er een geasfalteerd fietspad in het westelijk gedeelte van het gebied.

In het noorden ligt de verbindingsweg Bergeijk – Borkel, waar in 2004 een mooie fietspad aan toegevoegd is.

2.2 Vegetatie

Het gebied bestaat voor een groot deel uit naaldbos. Aan weerszijde van de Beekloop staan op de oevers vooral populier, zomereik en els. Oostelijk van deze loop tot de onverharde weg, bestaat de bovenbegroeiing uit gemengd loofbos (zomereik, berk, zwarte els), uitgezonderd twee perscelen naaldbos met als opslag zwarte den. Op de westzijde van het gebied bestaat de bovenbegroeiing (bijlage 2) hoofdzakelijk uit grove den. Rondom de hengelvijvers en Brouwersweijer is de begroeiing gemengd loofbos. Langs wegen en paden is een gevarieerde begroeiing aanwezig, o.a. eik, berk, lijsterbes, vogelkers, spork, braam en brandnetel.

De strook grond van Natuurmonumenten westelijk van de Beekloop is in zijn geheel begroeit met een kruidlaag van bloemen en grassen en op enkele plaatsen met jonge berk. De onderbegroeiing (bijlage 3) bij naaldbos bestaat hoofdzakelijk uit grassen, o.a. bochtige smele en pijpenstrootje, onder sparren is er geen begroeiing. Bij gemengd loofbos, langs wegen en paden is de onderbegroeiing de navolgende; braam, varen, vogelkers, bochtige smele en brandnetel.

3 Territoria

3.1 Aantal vastgestelde territoria

Kaart	Soort	Aantal	Kaart	Soort	Aantal
1	Mandarijneend	1	22	Merel	25
2	Wilde Eend	7	23	Zanglijster	5
3	Havik	1	24	Grasmus	4
4	Fazant	3	25	Tuinfluit	8
5	Waterhoen	2	26	Zwartkop	23
6	Meerkoet	2	27	Tjiftjaf	27
7	Holeduif	2	28	Fitis	14
8	Houtduif	12	29	Goudhaantje	29
9	Zomertortel	1	30	Staartmees	4
10	Koekoek	1	31	Matkop	8
11	Bosuil	1	32	Kuifmees	17
12	IJsvogel	1	33	Zwarte Mees	7
13	Zwarte Specht	1	34	Pimpelmees	8
14	Grote Bonte Specht	11	35	Koolmees	22
15	Kleine Bonte Specht	2	36	Boomkruiper	17
16	Boompieper	6	37	Vlaamse Gaai	2
17	Witte Kwikstaart	1	38	Zwarte Kraai	7
18	Winterkoning	32	39	Spreeuw	6
19	Heggenmus	7	40	Vink	39
20	Roodborst	24	41	Groenling	1
21	Gekraagde Roodstaart	1	42	Geelgors	4

In totaal zijn 396 territoria vastgesteld. Op 42 soortkaarten zijn deze territoria aangegeven

4 Soortbespreking

4.1 Broedvogels

Geelgors (rode lijst)

De Geelgors is in Nederland een broedvogel waarvan het voorkomen vrijwel geheel beperkt is tot de hoge zandgronden. De soort is in Nederland een standvogel. Vanaf eind maart wordt begonnen met de nestbouw. Het nest is een simpele constructie van grassen en bladeren en bevindt zich op de grond. De Geelgors scharrelt op de grond zijn voedsel bijeen, voornamelijk insecten in de zomer, kruiden en zaden in de herfst en winter. Zijn favoriete biotoop bestaat uit cultuurlandschap met zandige akkers, open plekken in bossen en andere open gebieden met struiken en heggen. Het aantal vogels van deze soort heeft zich ten opzichte van vorige kartering (1997) gehandhaafd namelijk 4 territoria.

Gekraagde Roodstaart

Broedt in open oude loofbossen en gemengde bossen, parken en boomgaarden.

Zit vaak in bomen en vliegt vanaf zijn zitpost naar de grond om insecten op te jagen en te vangen. Ook deze soort is met 1 territoria gelijk gebleven.

IJsvogel

Deze bijzondere vogel broedt langs beken en niet zo snel stromende rivieren met steile oevers. Aangezien er door dit gebied enkele sloten en een rivier stroomt, heeft er een paartje van deze soort ook hier een broedplaats gevonden.

Mandarijneend

Broedt oorspronkelijk in bosachtige gebieden langs rivieren en meren in Oost-Azie. In Europa komen uit gevangenschap afkomstige vogels en hun nakomelingen voor en handhaven plaatselijke broedpopulaties. Nestelt in boomholten, soms op de grond tussen boomwortels of tussen steenhopen, in Europa ook in nestkasten. Van deze nieuwkomer is er in dit gebied ook een territoria vastgesteld.

Wielewaal

Geen territoria; het leefgebied van de Wielewaal was met name de oude Populieren langs de Beekloop, helaas zijn deze bomen enkele jaren geleden gekapt, wat een reden zou kunnen zijn voor het wegblijven van deze zwart-gele vogel.

Kleine Karekiet

Ook de Kleine Karekiet heeft zich niet kunnen handhaven. De oorzaak hiervan is overduidelijk het ontbreken van een rietkraag langs de drie hengelvijvers.

5 Conclusie

5.1 Vogeldichtheden

Het geïnventariseerd gebied Het Schut heeft een broedvogeldichtheid van 4,6 paren/ ha. Dit is ten opzichte van 1997 een vermeerdering van ongeveer 0,4 paar/ha. De navolgende vogels zijn uit het gebied verdwenen; Kleine Karekiet, Roodborsttapuit, Bonte Vliegenvanger, Wielewaal, Groene Specht en Buizerd.

Nieuw in het gebied zijn Mandarijneend, IJsvogel, Kleine Bonte Specht en Groenling. De grootste vogeldichtheid is te vinden aan weerszijde van de Beekloop en het gemengd loofbos bij de aanvoersloten van de hengelvijvers. In deze gebieden is ook een struiklaag aanwezig wat zeer bevorderlijk is voor broedgelegenheid van o.a. Winterkoning, Heggemus, Roodborst, Merel, Zanglijster, Tuinfluiter, Zwartkop, Tjiftjaf en staartmees. Een heel ander soort broedvogels, zoals Zwarte Mees, Kuifmees, Houtduif, Zwarte Specht, Goudhaantje en Boompieper, hebben hun territoria in naaldbossen.

5.2 Beheersadviezen

Het zou raadzaam zijn om rondom de hengelvijvers of gedeelte daarvan een rietkraag te laten groeien, daardoor zou de Kleine Karekiet in dit gebied weer gaan broeden.

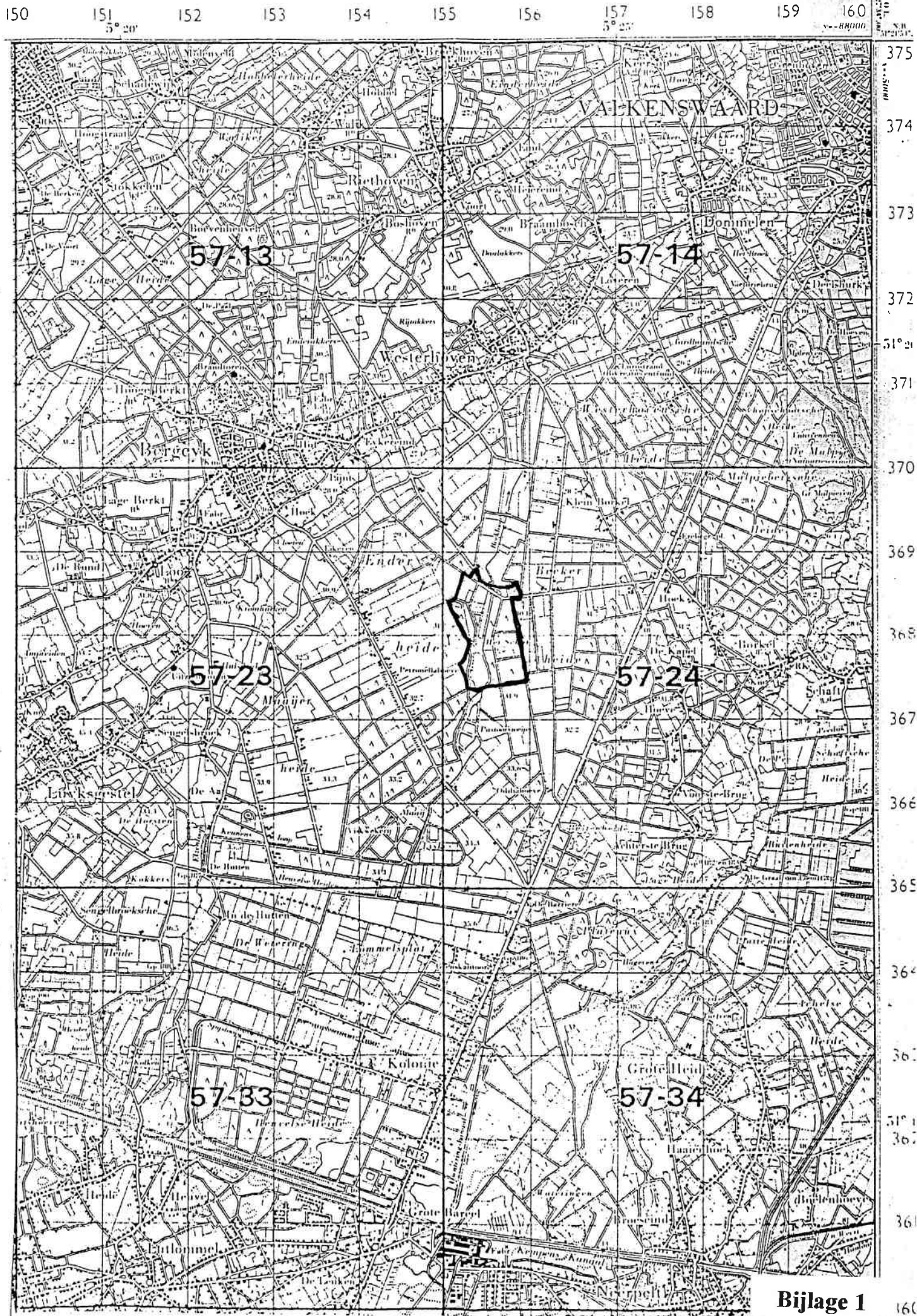
Het gebied oostelijk langs de Beekloop, waar voorheen een wandelpad was, is geblokkeerd door omgewaaide bomen, wij zouden graag zien dat dit pad weer ongehinderd te bewandelen is.

Wat betreft het Koolbliksvan zou het aanbevelingswaardig zijn op termijn dit ven op te zuiveren, dit zou de vogelstand in dat gebied best kunnen gebruiken.

Misschien is het mogelijk het gebied Brouwersweijer in de toekomst te betrekken in het plan herinrichting buitengebied en daardoor dit gebied haar originele status terug te geven.

5.3 Samenvatting

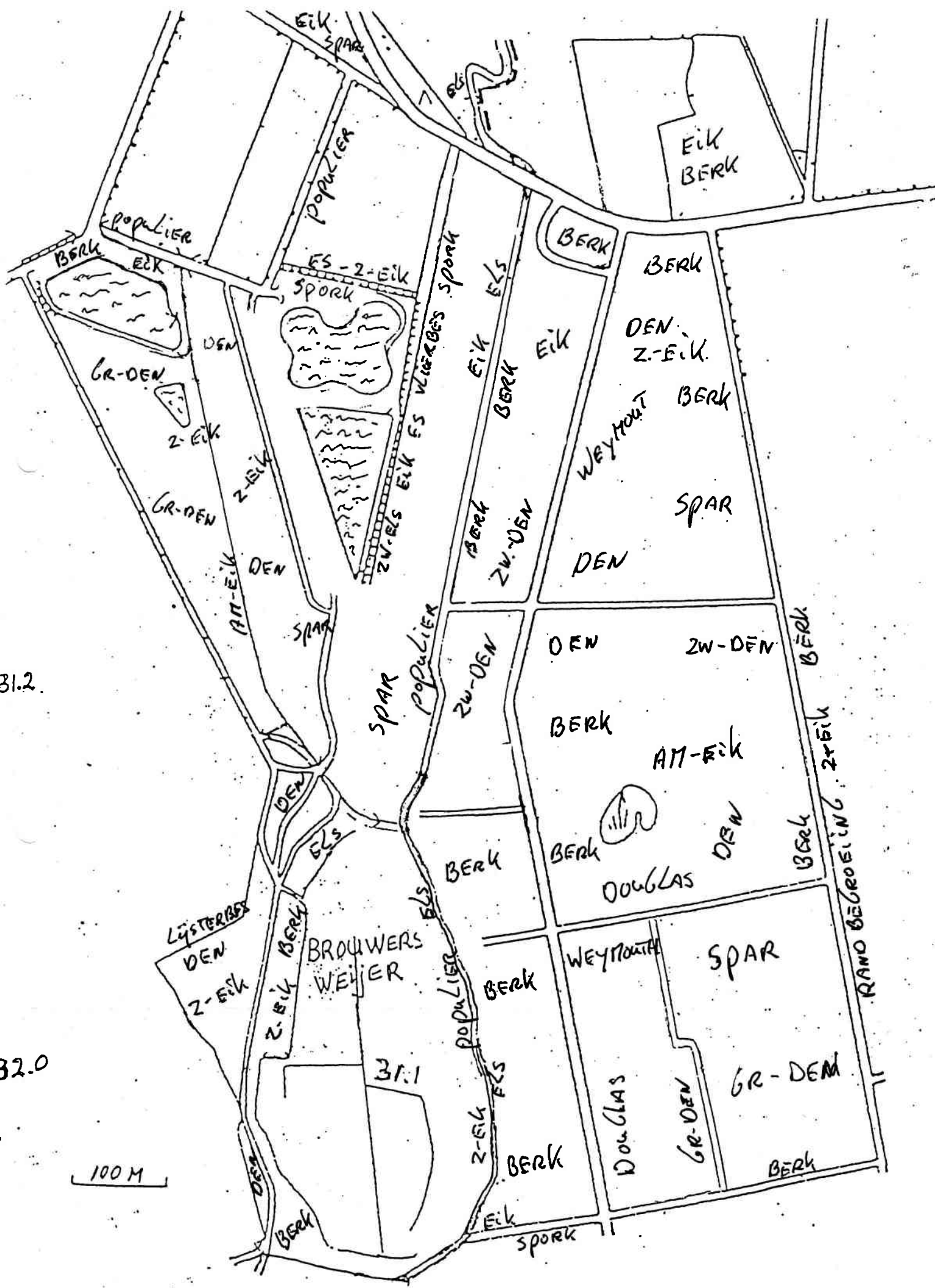
Het gebied "Het Schut" is in het voorjaar 2004 door de vogelwerkgroep I.V.N. Bergeijk/Eersel gekarteerd. Voor deze kartering is de B.M.P.methode toegepast. Het terrein heeft een oppervlakte van ongeveer 85 ha. In het gebied zijn 42 soorten broedvogels vastgesteld. Hiervan staat de Geelgors en de IJsvogel op de rode lijst van bedreigde vogelsoorten.

31.2

32.0

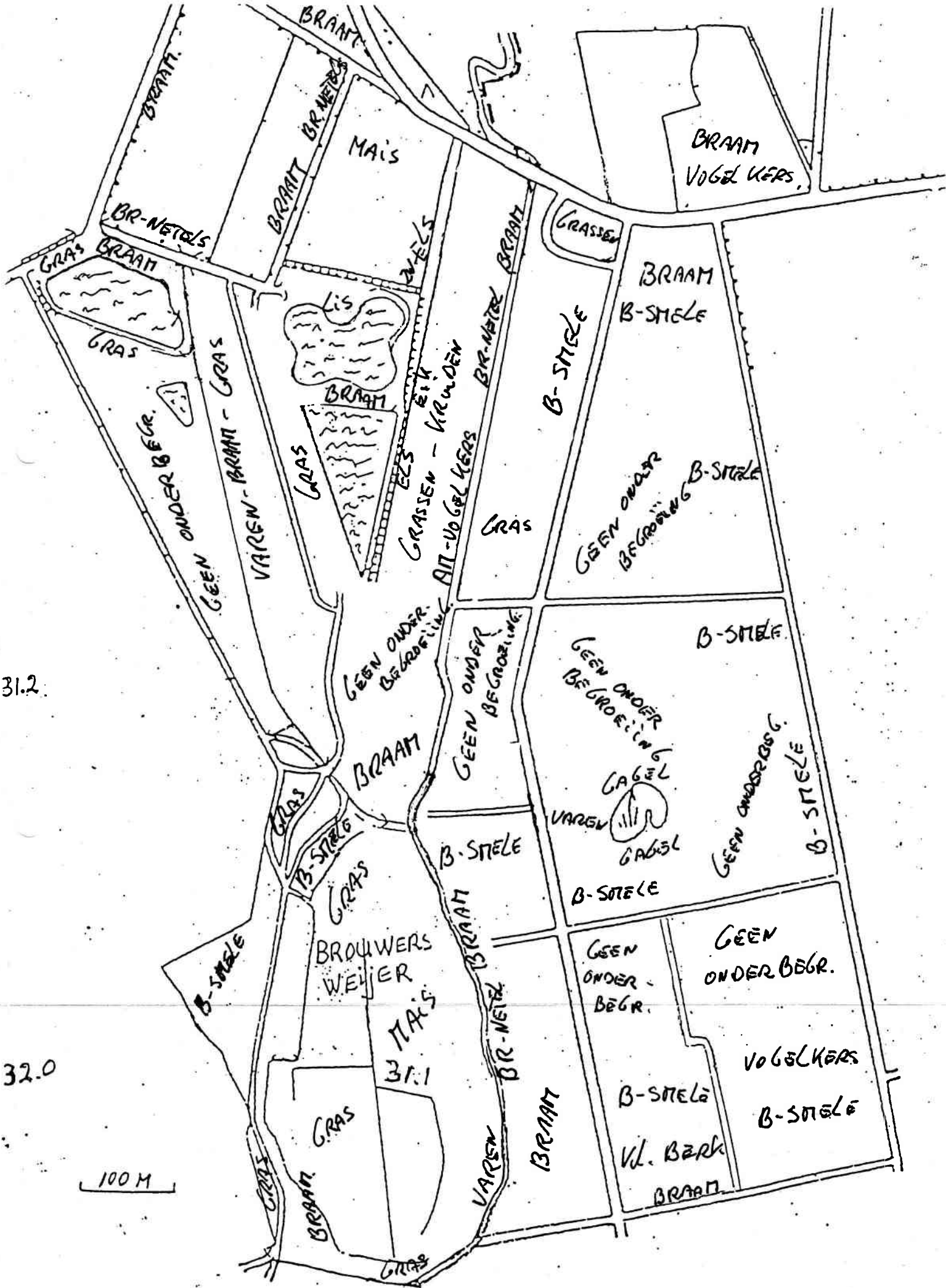
100 M

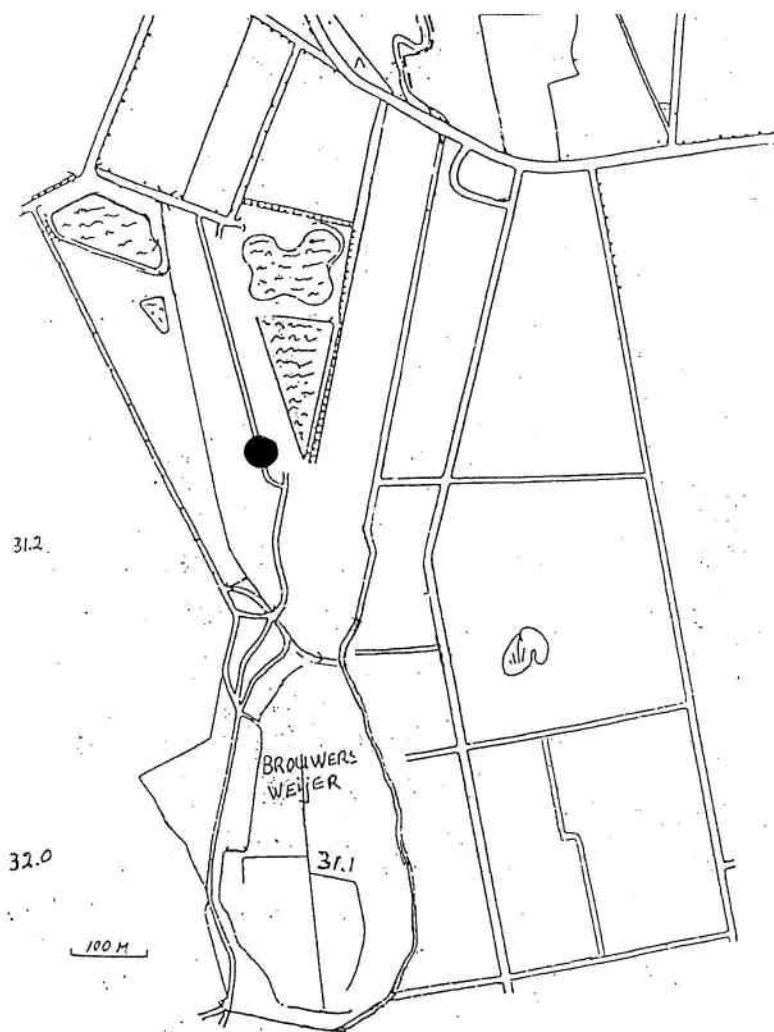

31.2

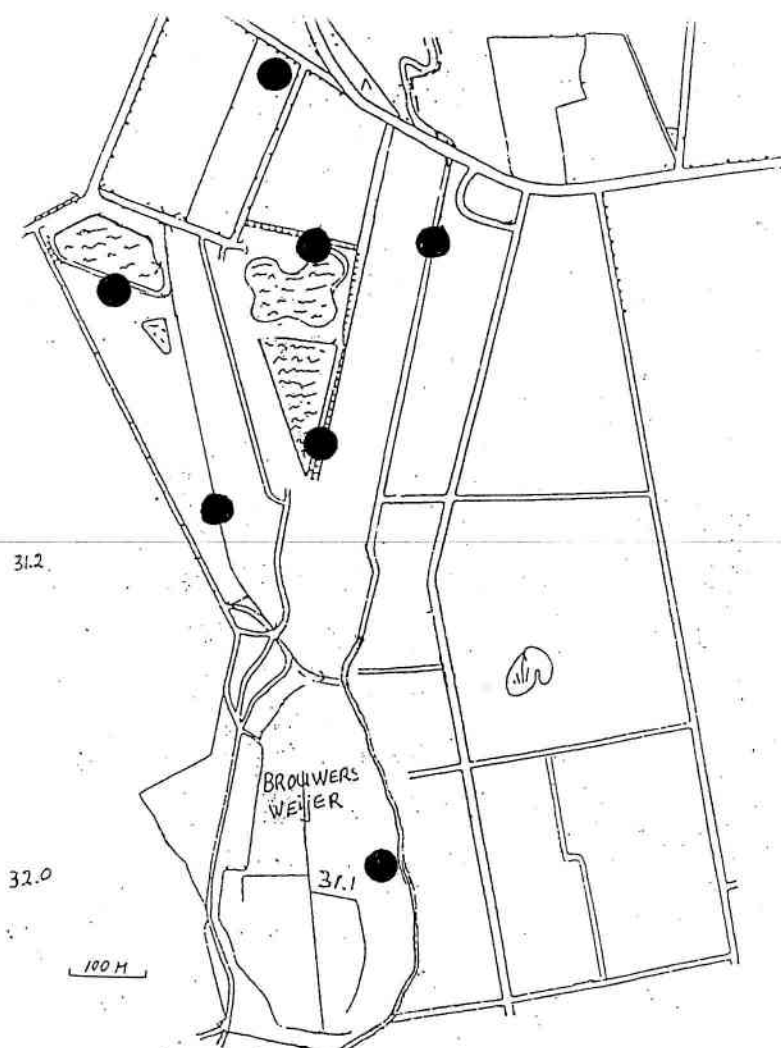
32.0

100 M

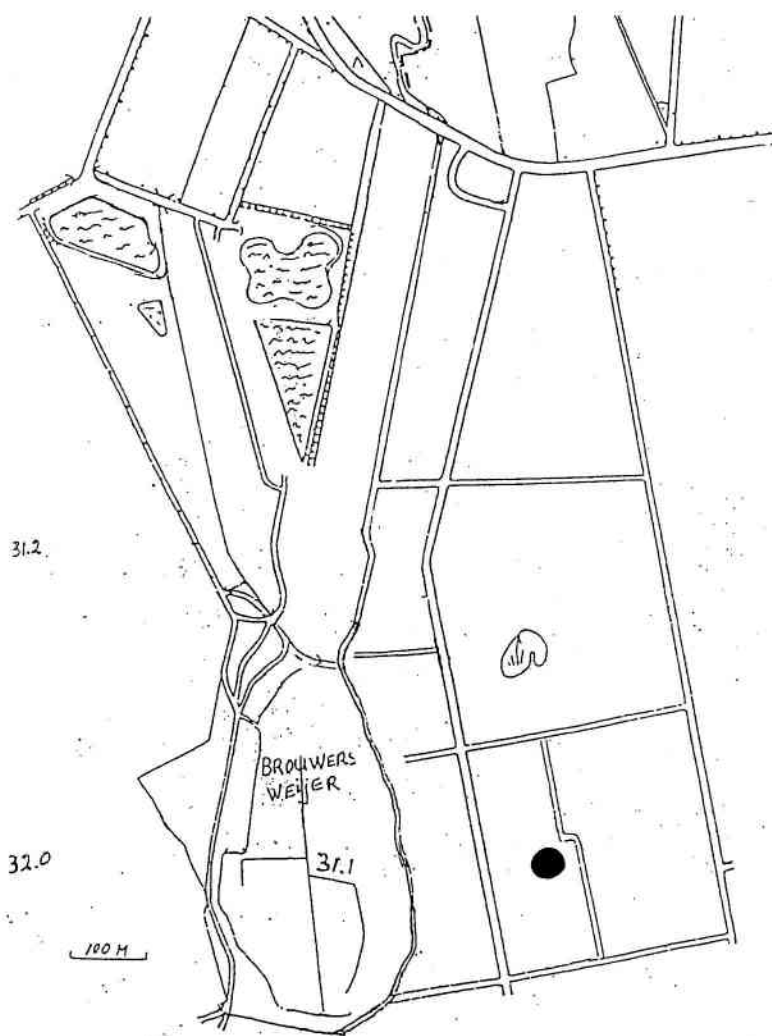

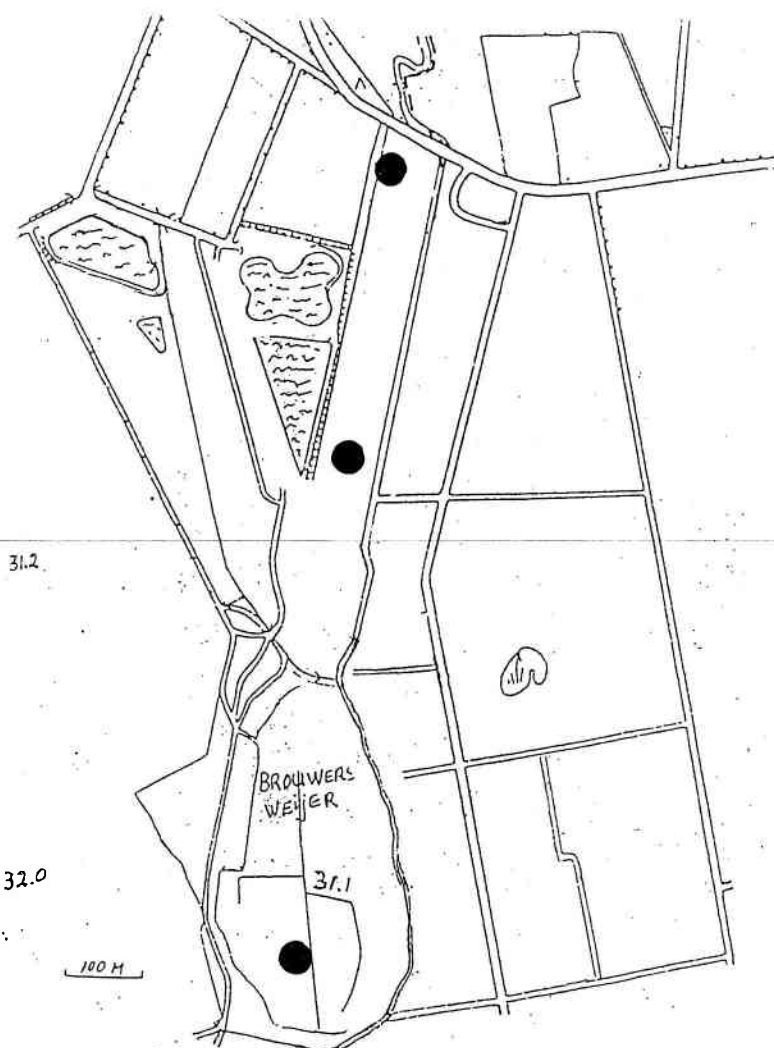
Kaart 1
Mandarijneend 1

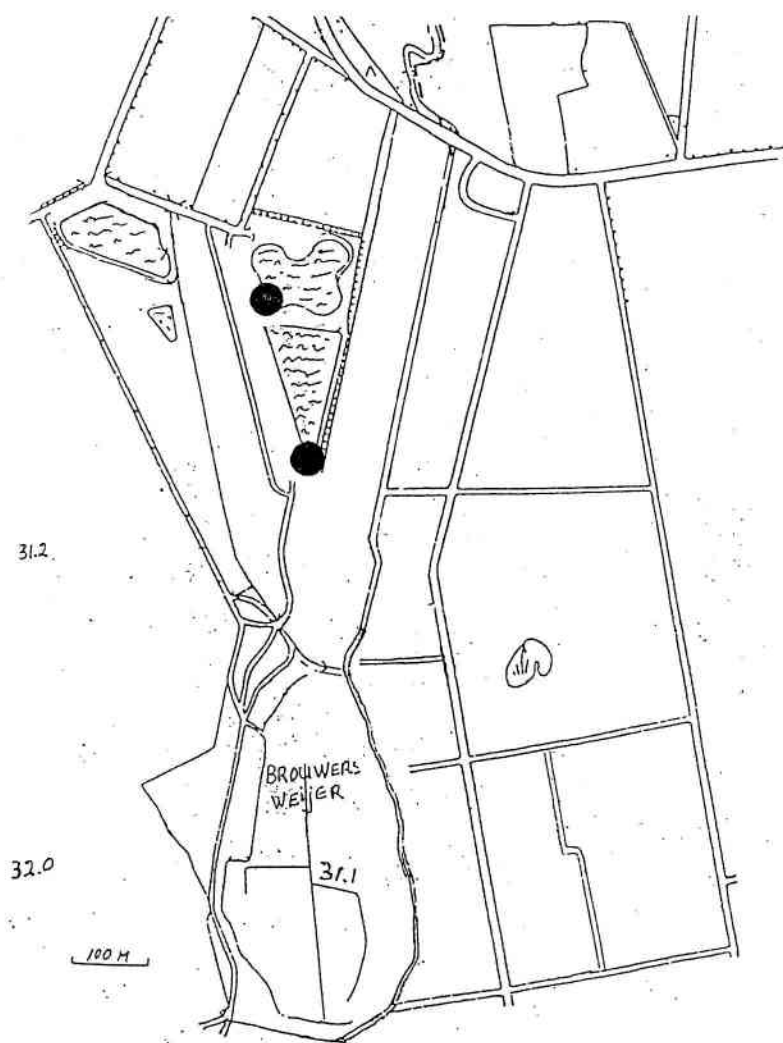
Kaart 2
Wilde Eend 7

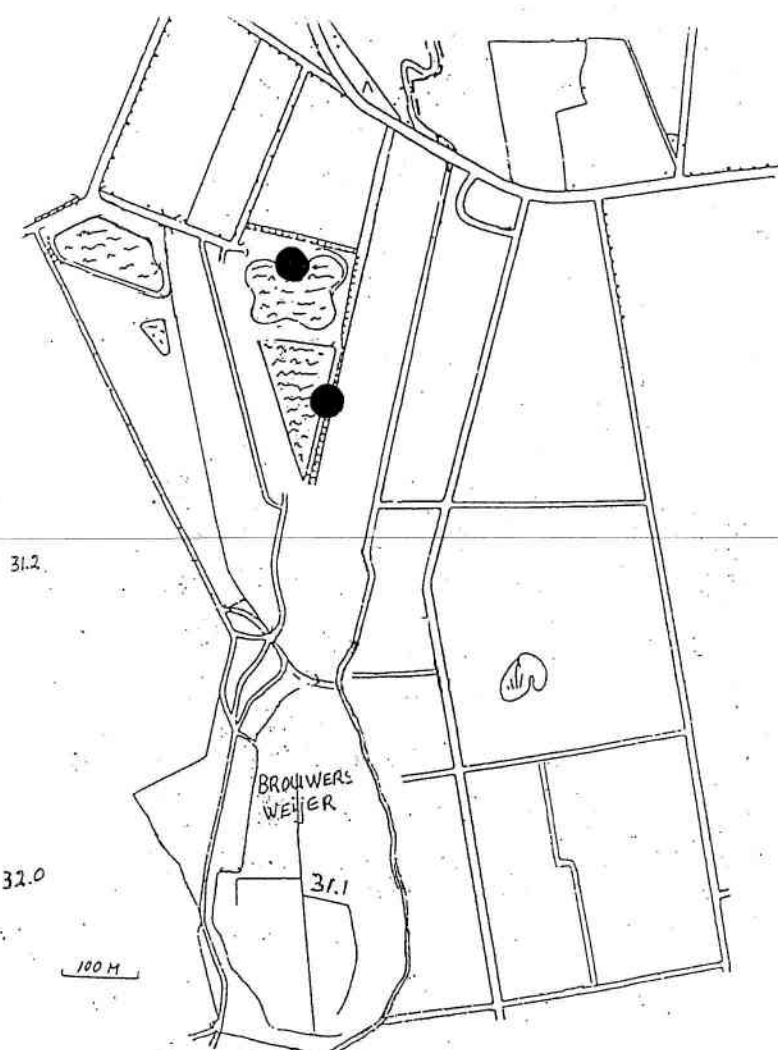
Kaart 3
Havik 1

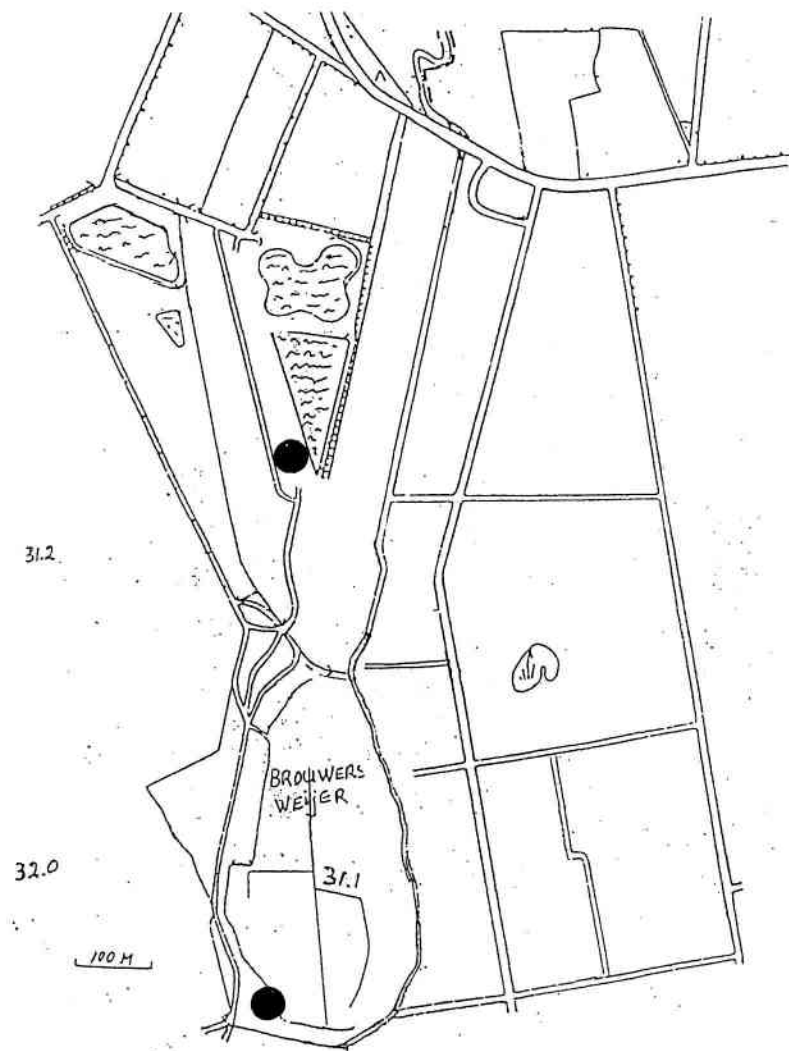
Kaart 4
Fazant 3

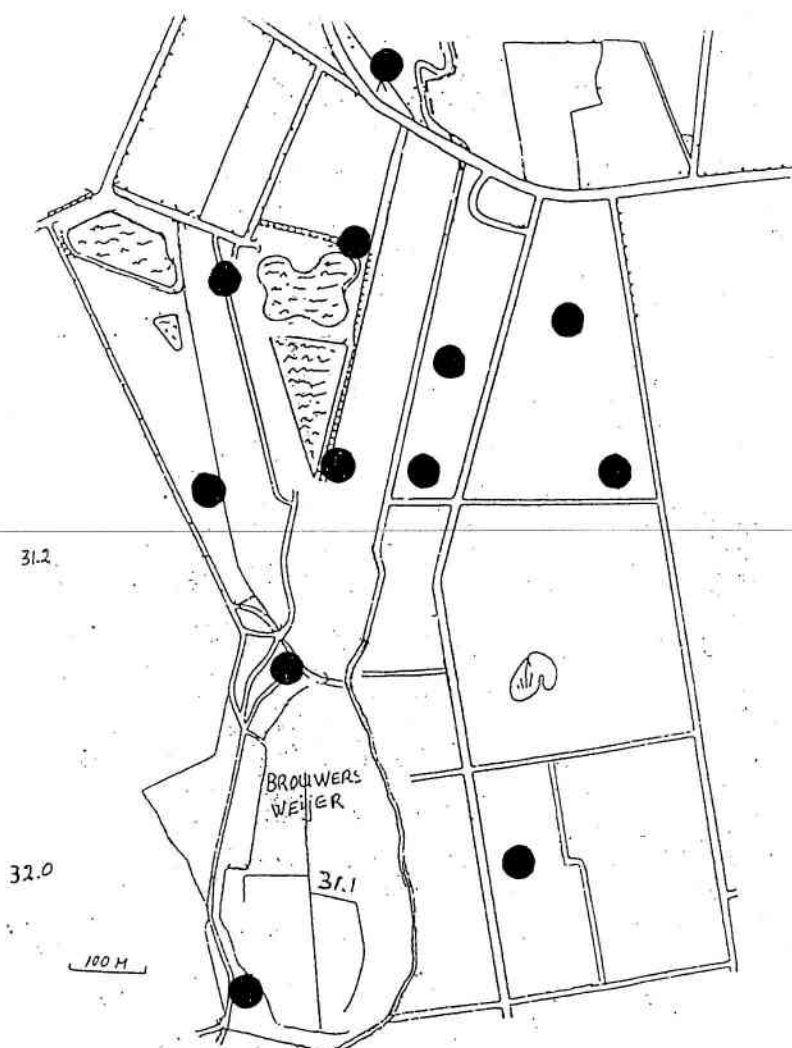
Kaart 5
Waterhoen 2

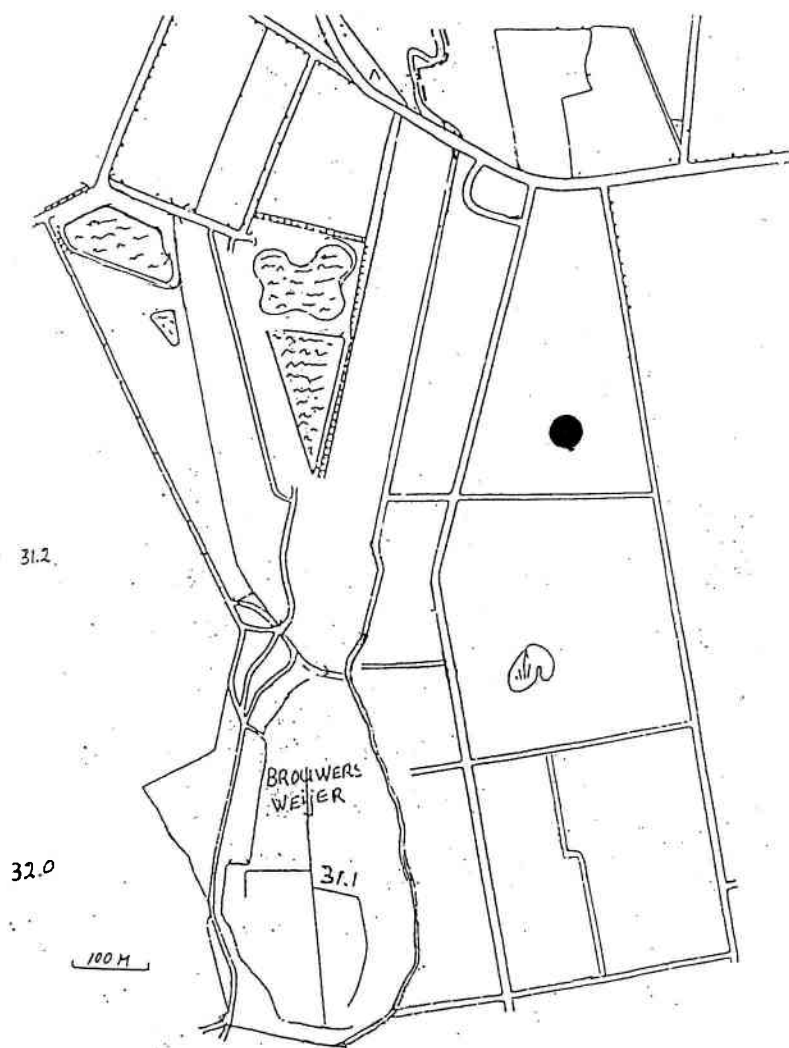
Kaart 6
Meerkoet 2

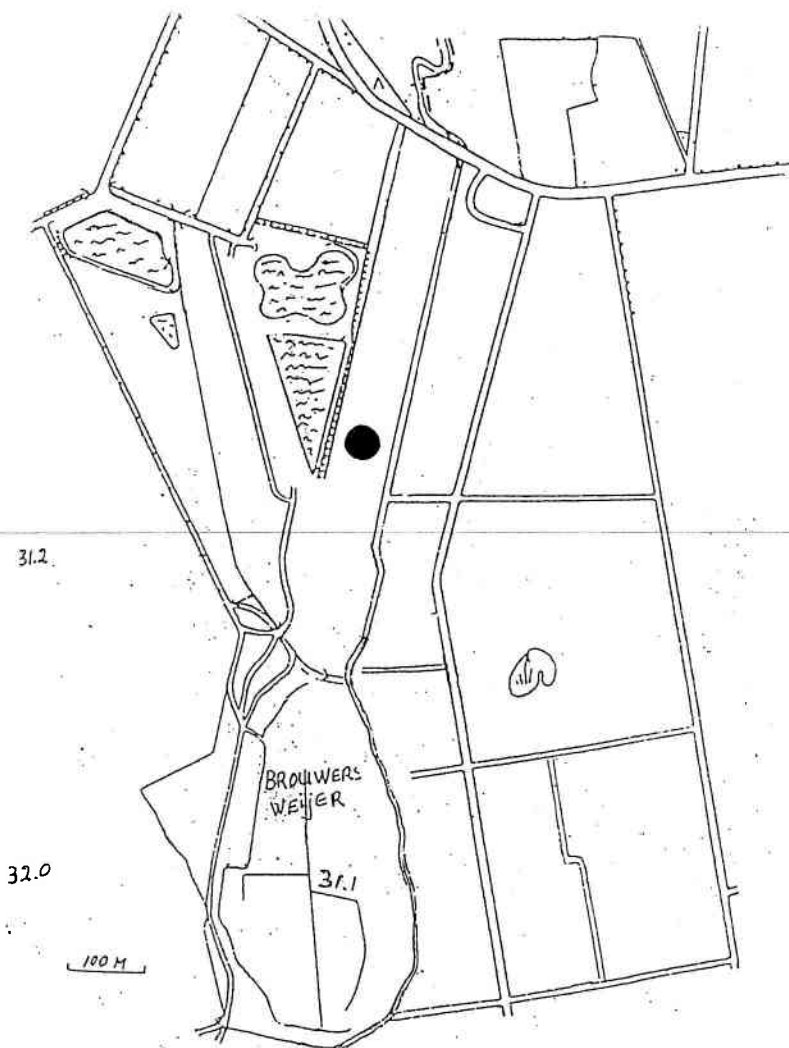
Kaart 7
Holeduif 2

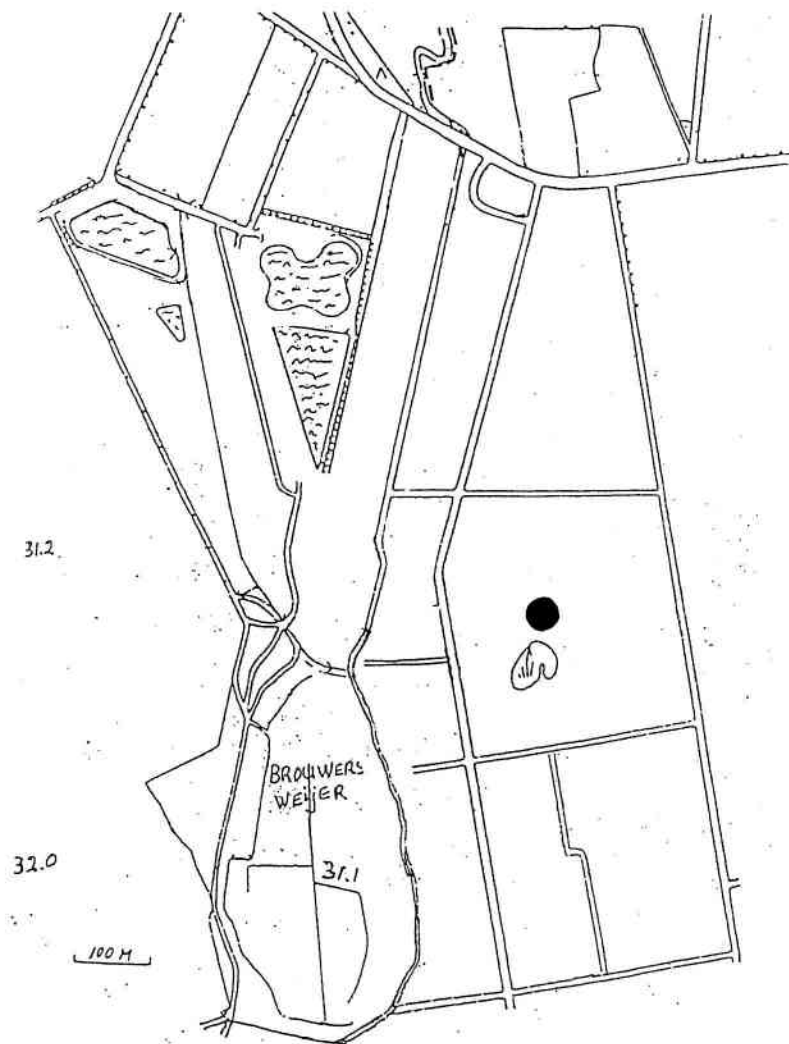
Kaart 8
Houtduif 12

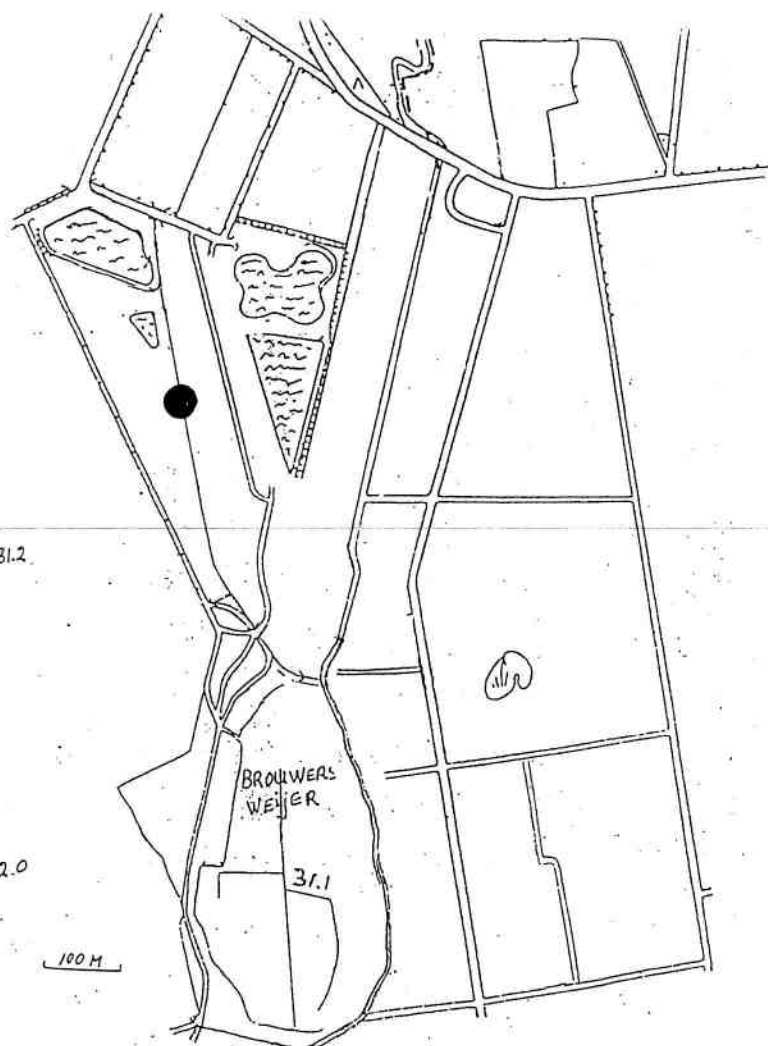
Kaart 9
Zomertortel 1

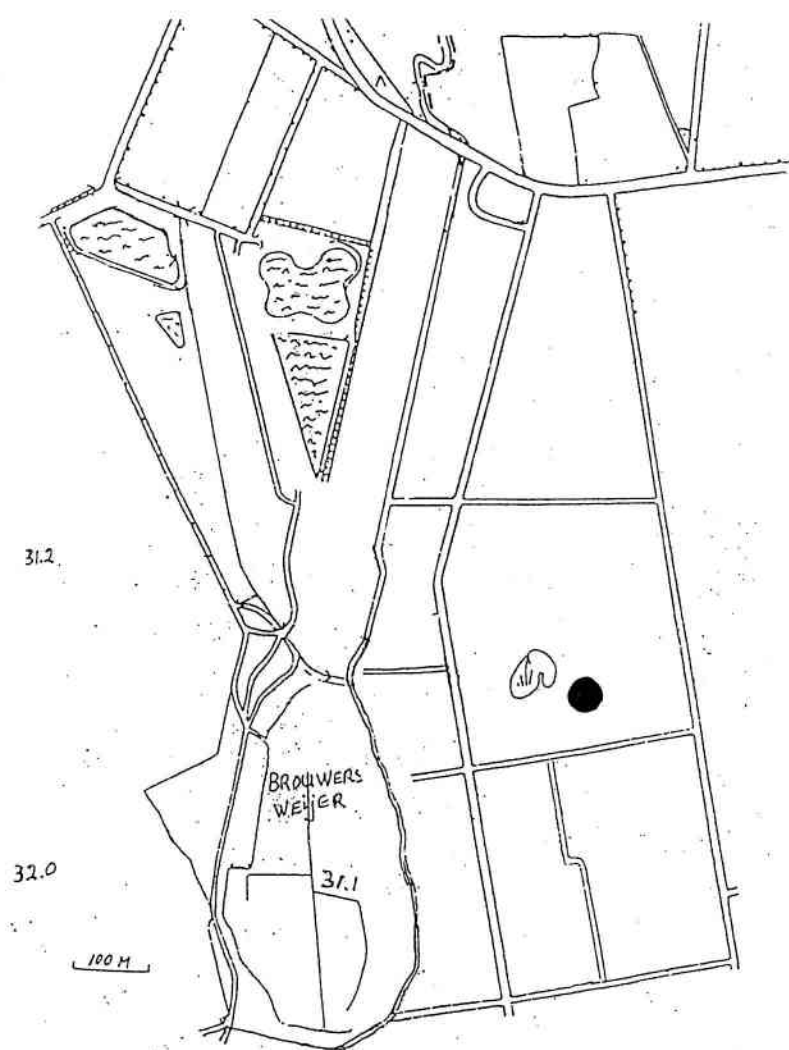
Kaart 10
Koekoek 1

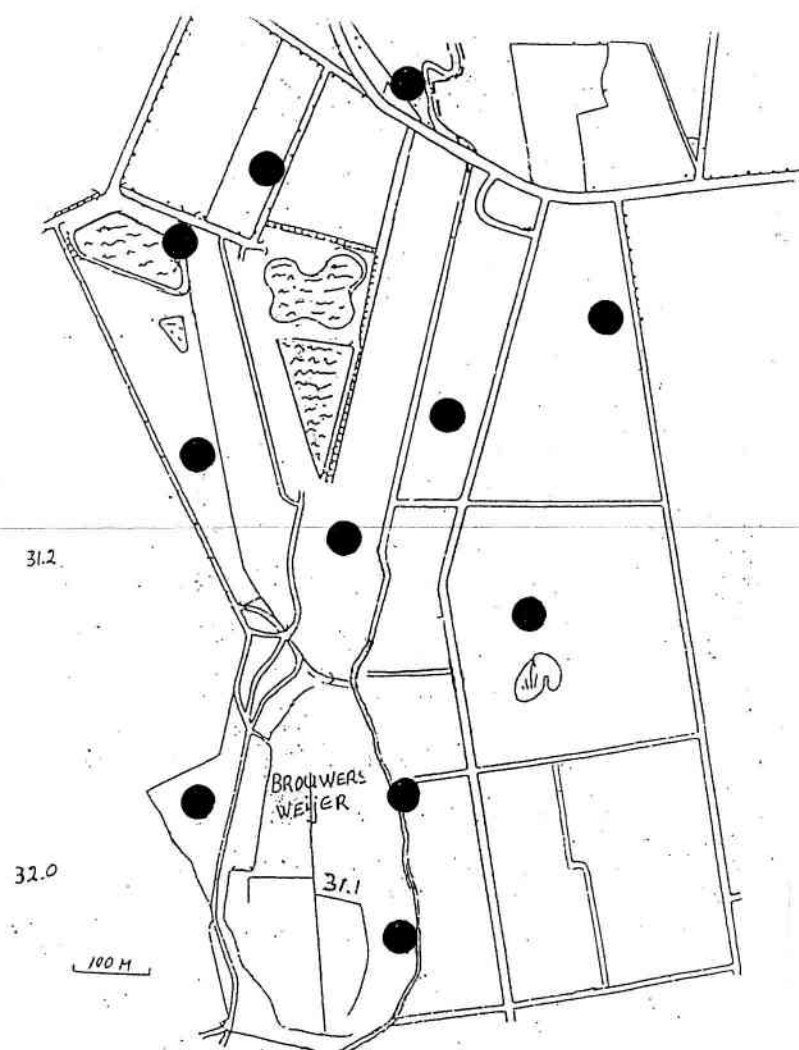
Kaart 11
Bosuil 1

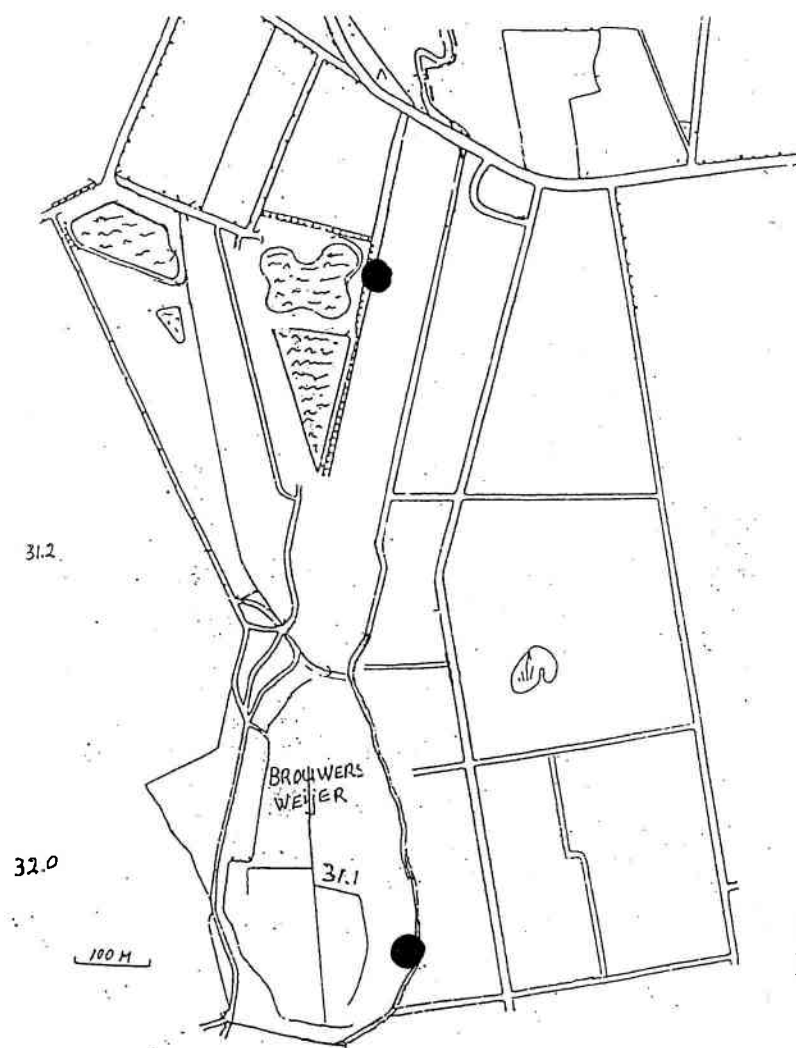
Kaart 12
IJsvogel 1

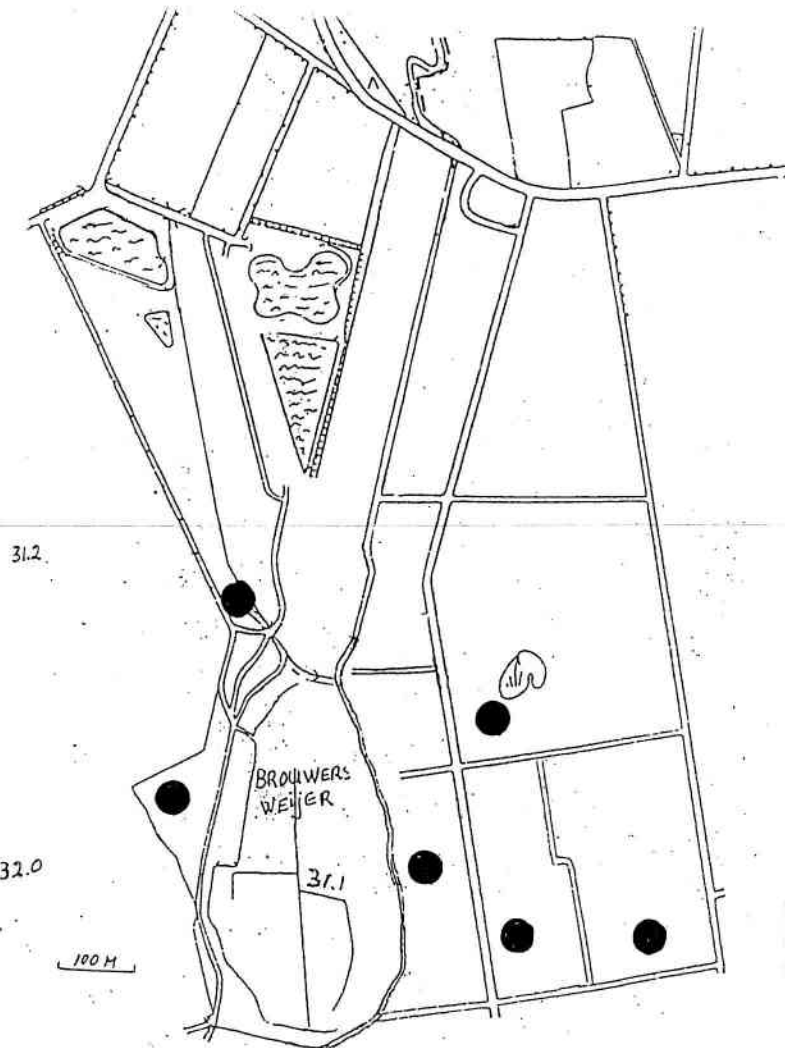
Kaart 13
Zwarte Specht 1

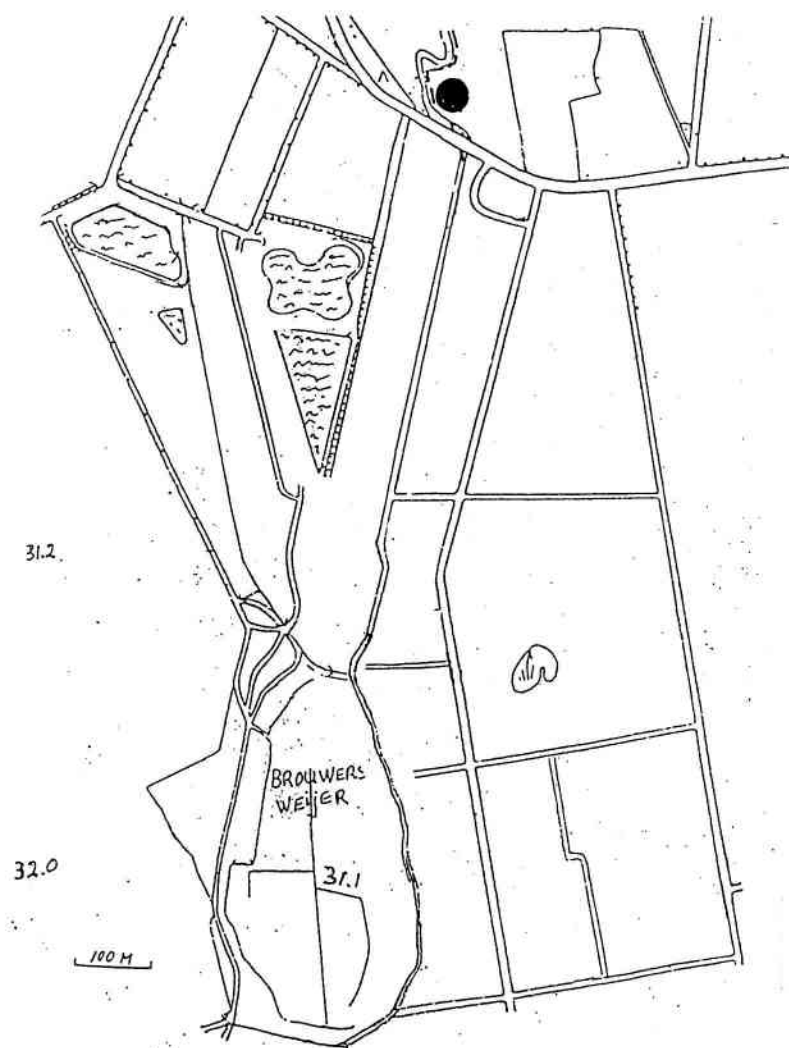
Kaart14
Grote Bonte Specht 11

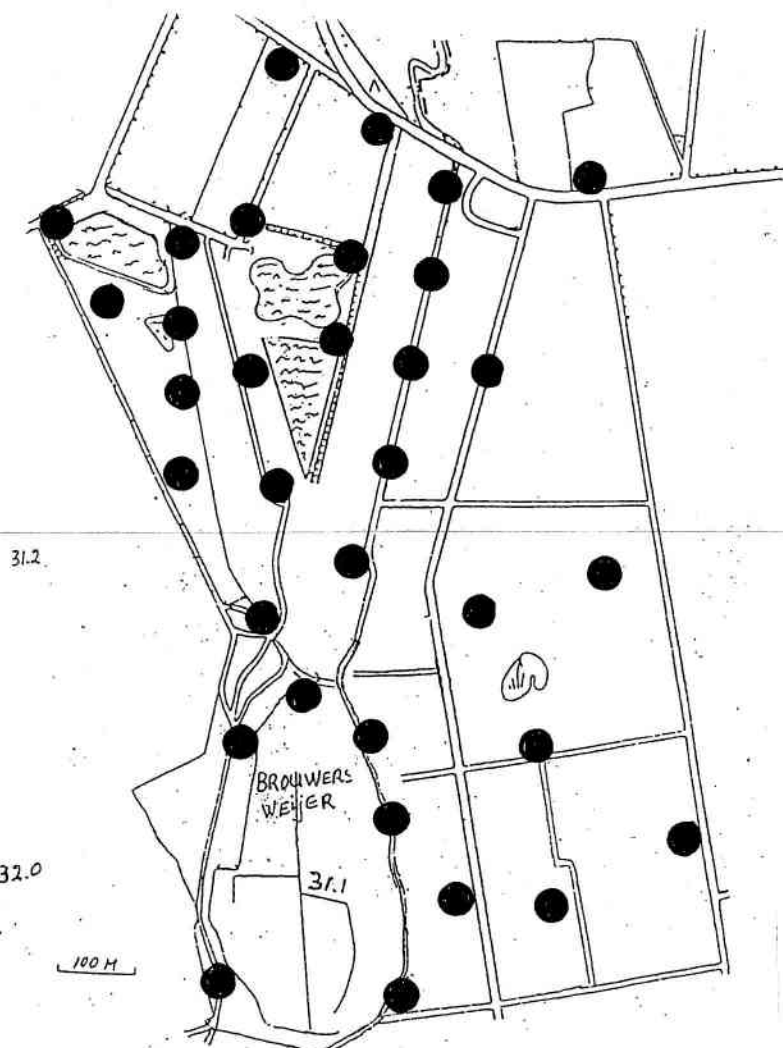
Kaart 15
Kleine Bonte Specht 2

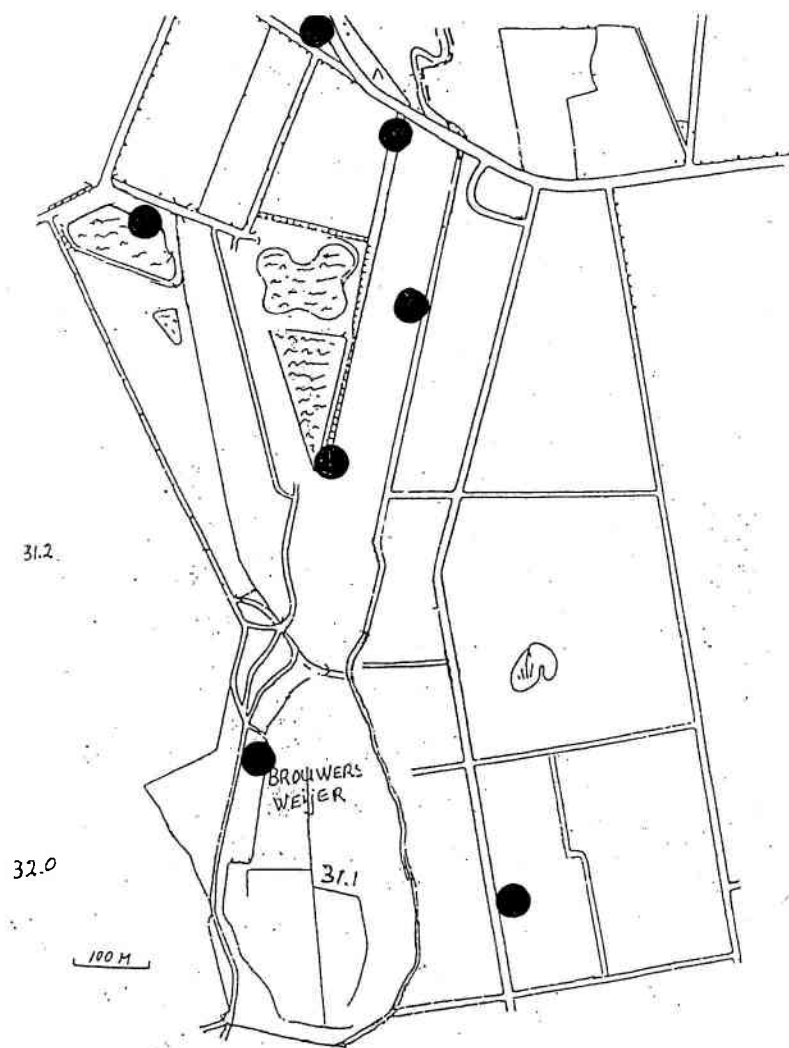
Kaart 16
Boompieper 6

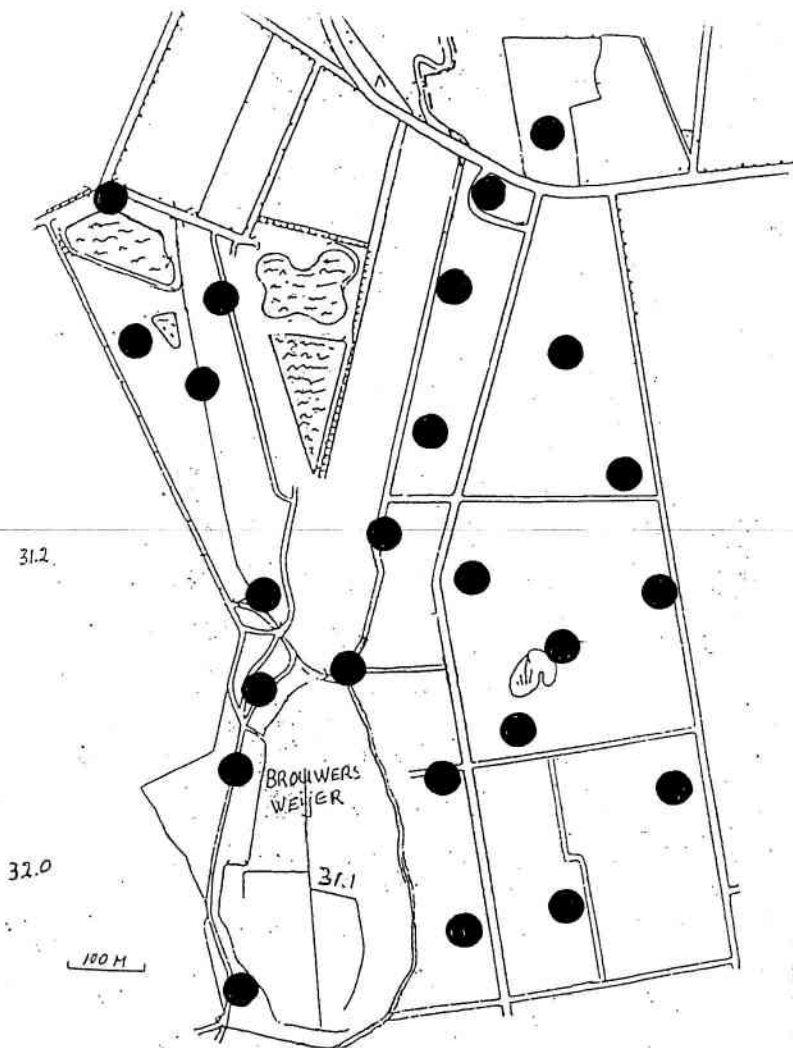
Kaart 17
Witte Kwikstaart 1

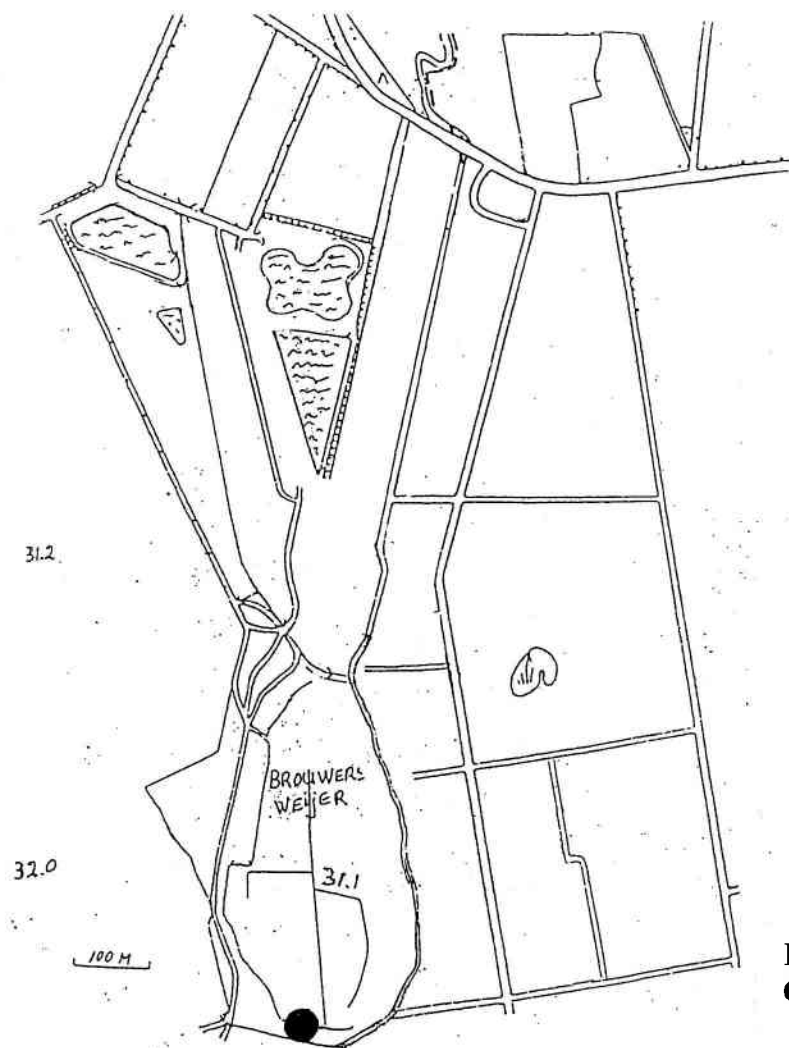
Kaart 18
Winterkoning 32

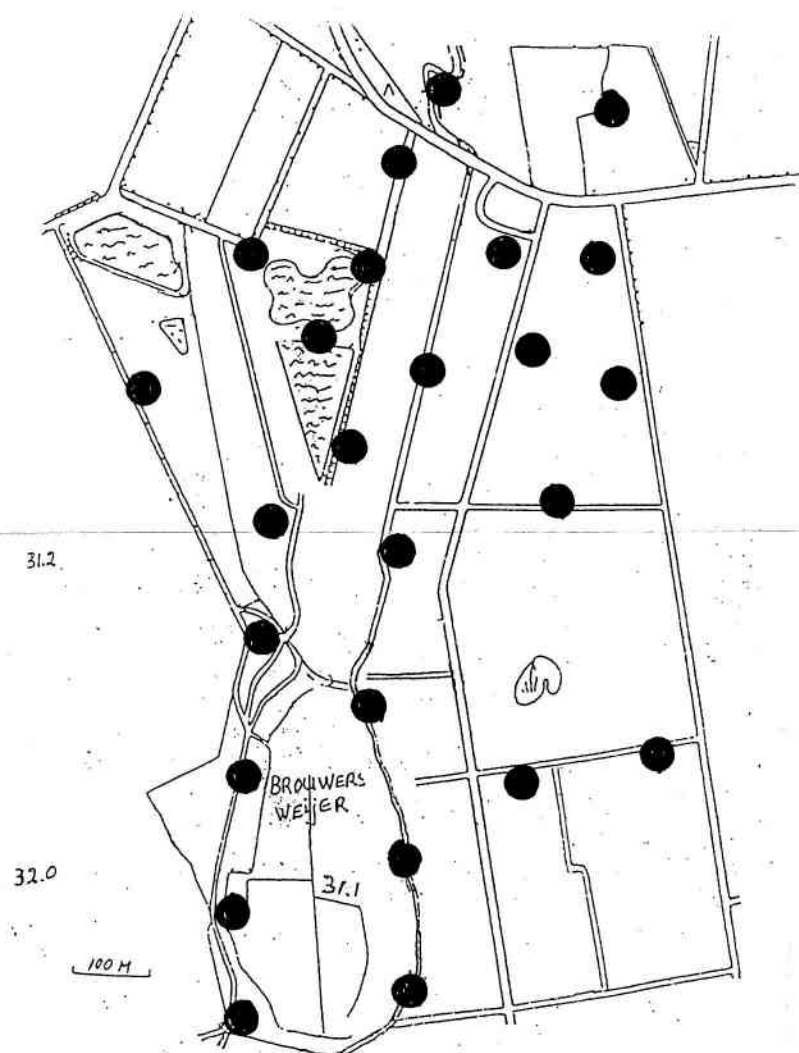
Kaart 19
Heggemus 7

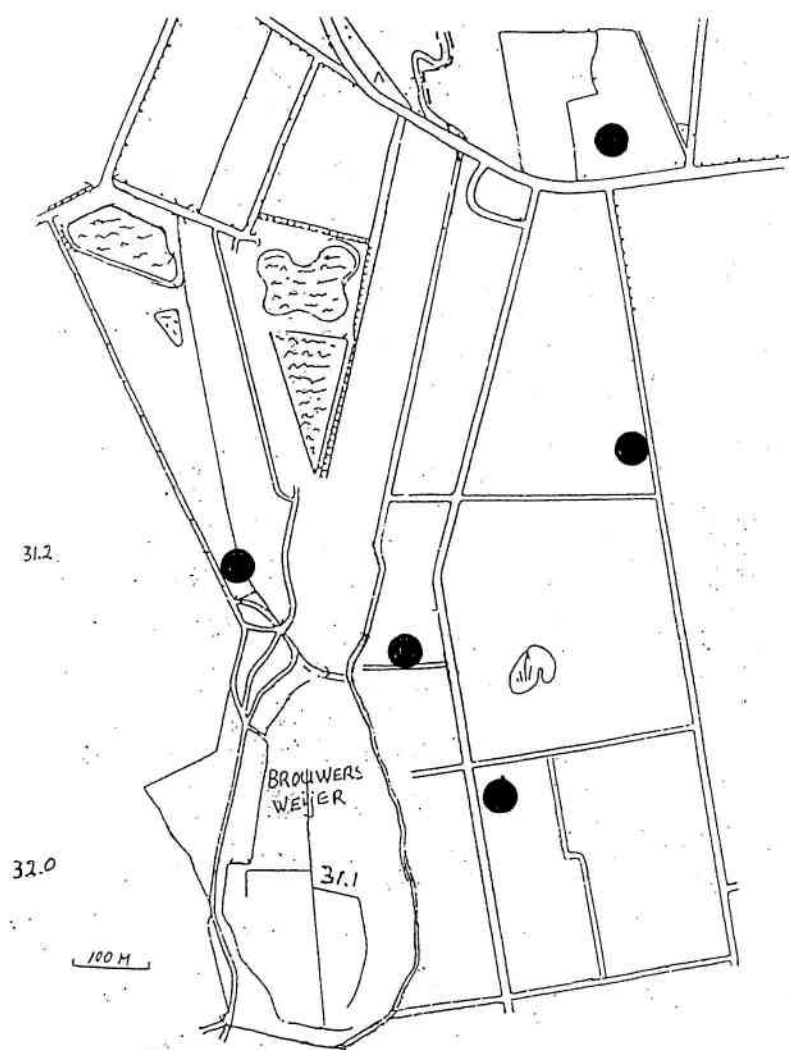
Kaart 20
Roodborst 24

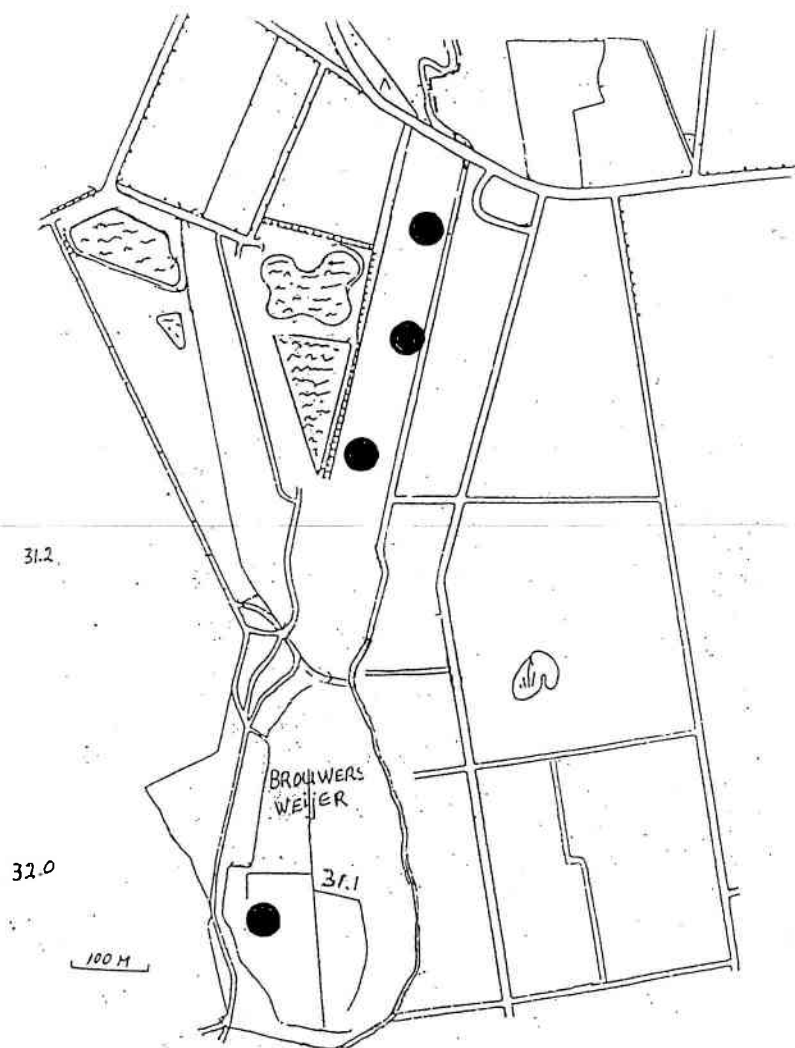
Kaart 21
Gekraagde Roodstaart 1

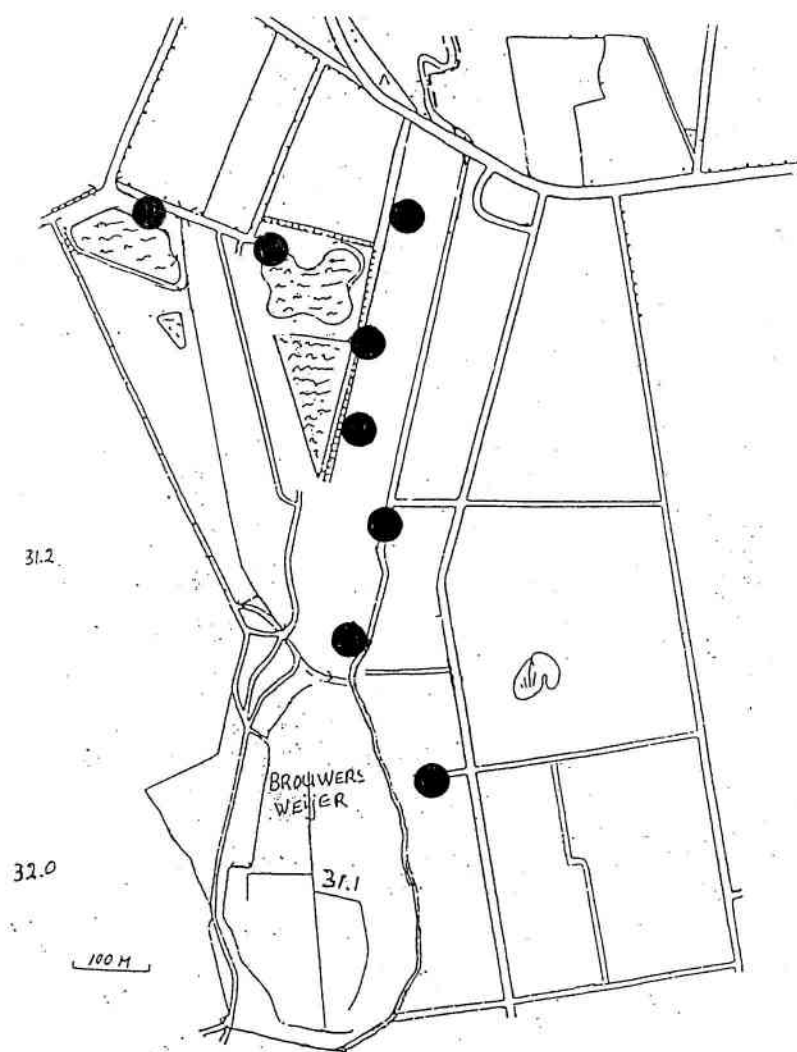
Kaart 22
Merel 25

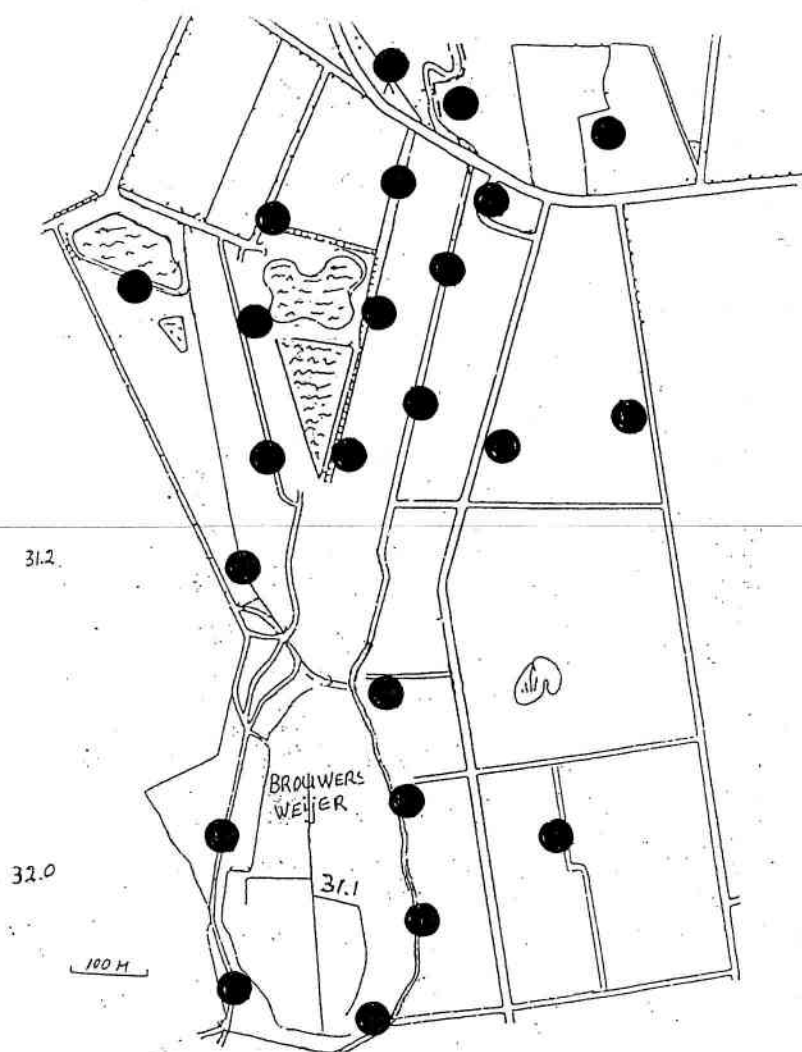
Kaart 23
Zanglijster 5

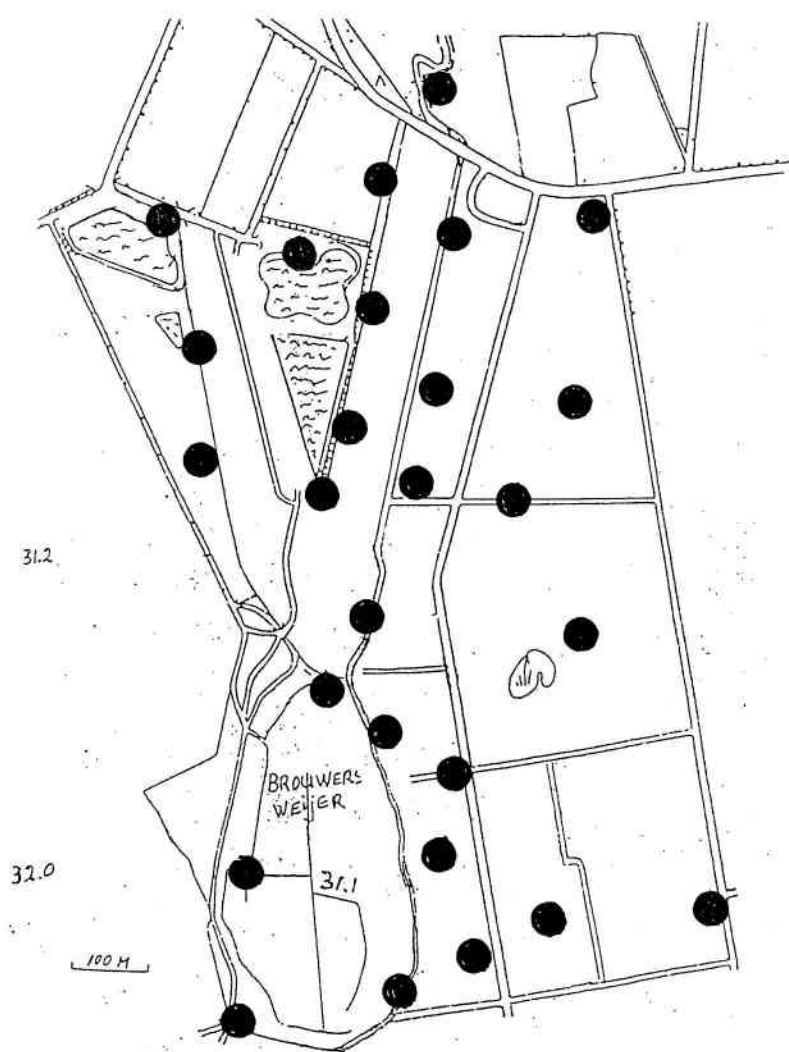
Kaart 24
Grasmus 4

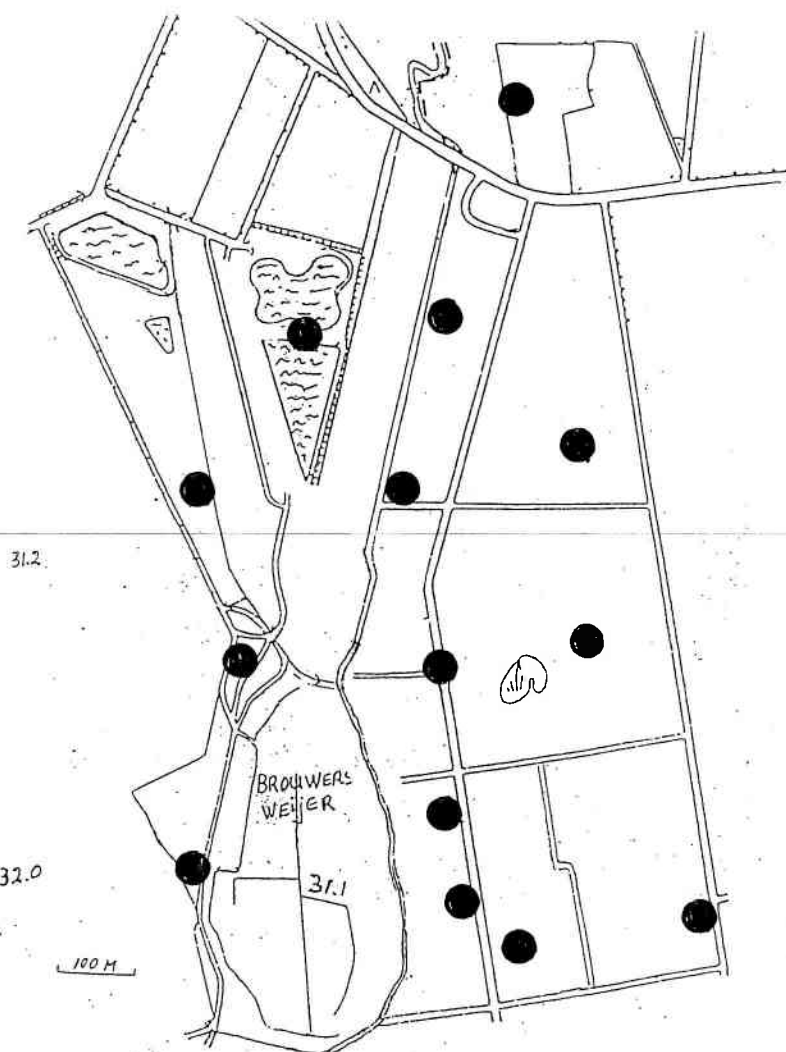
Kaart 25
Tuinfluit 8

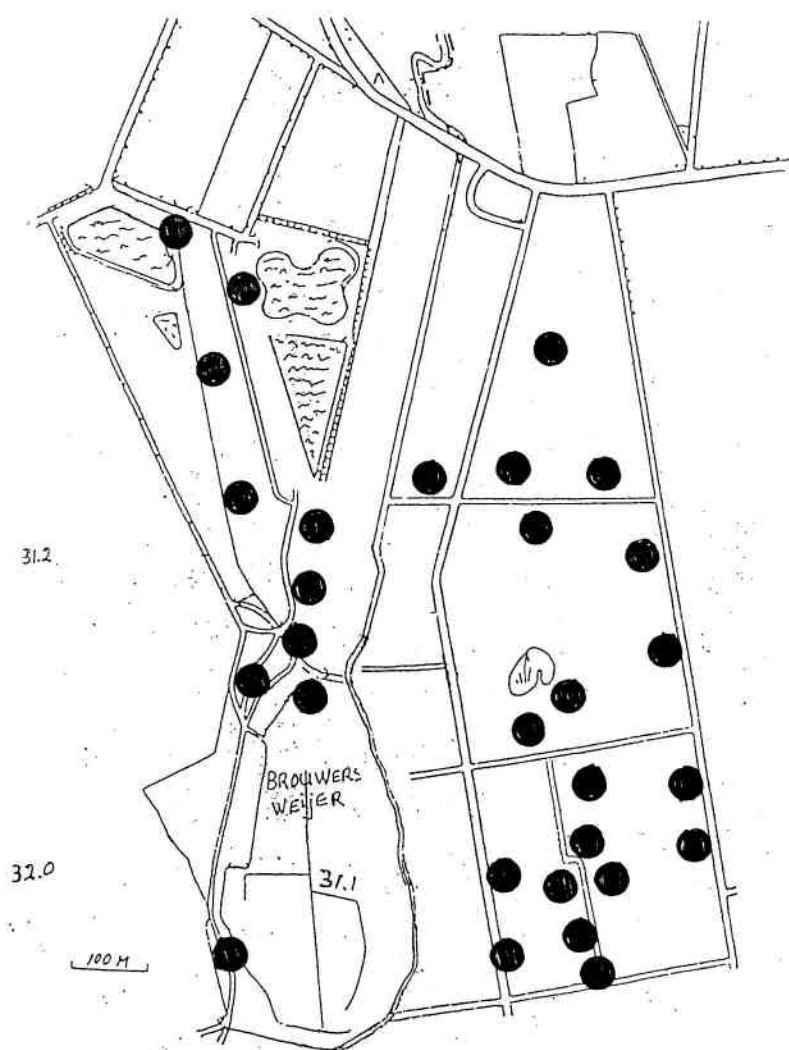
Kaart 26
Zwartkop 23

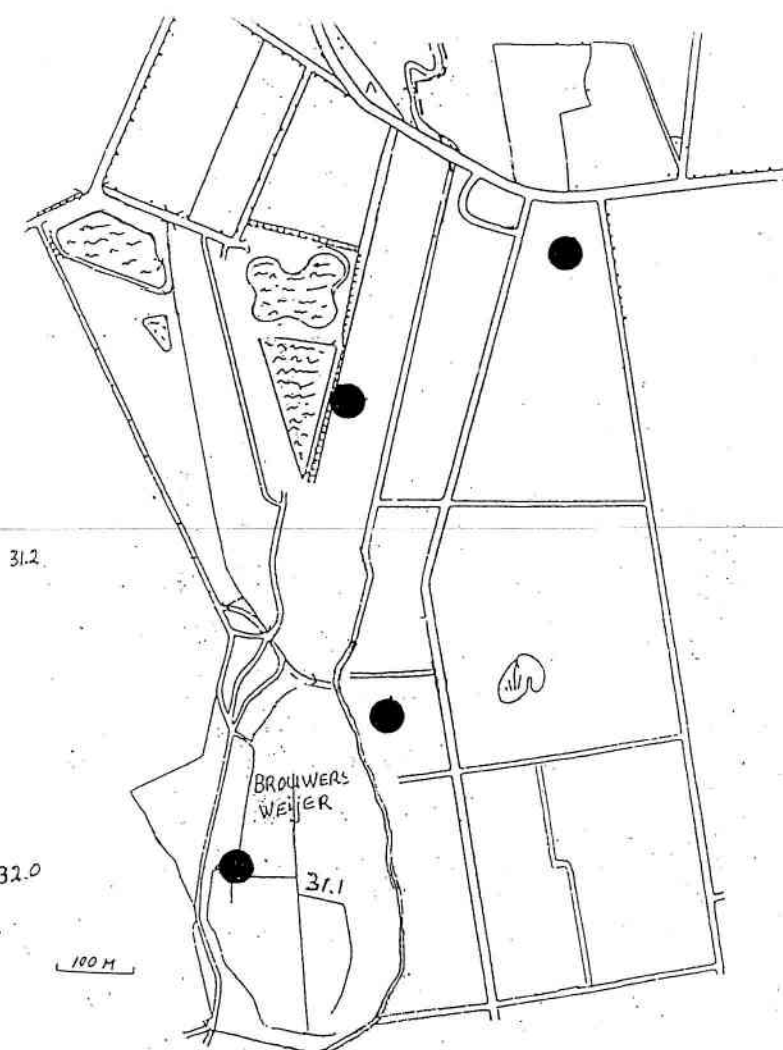
Kaart 27
Tjiftjaf 27

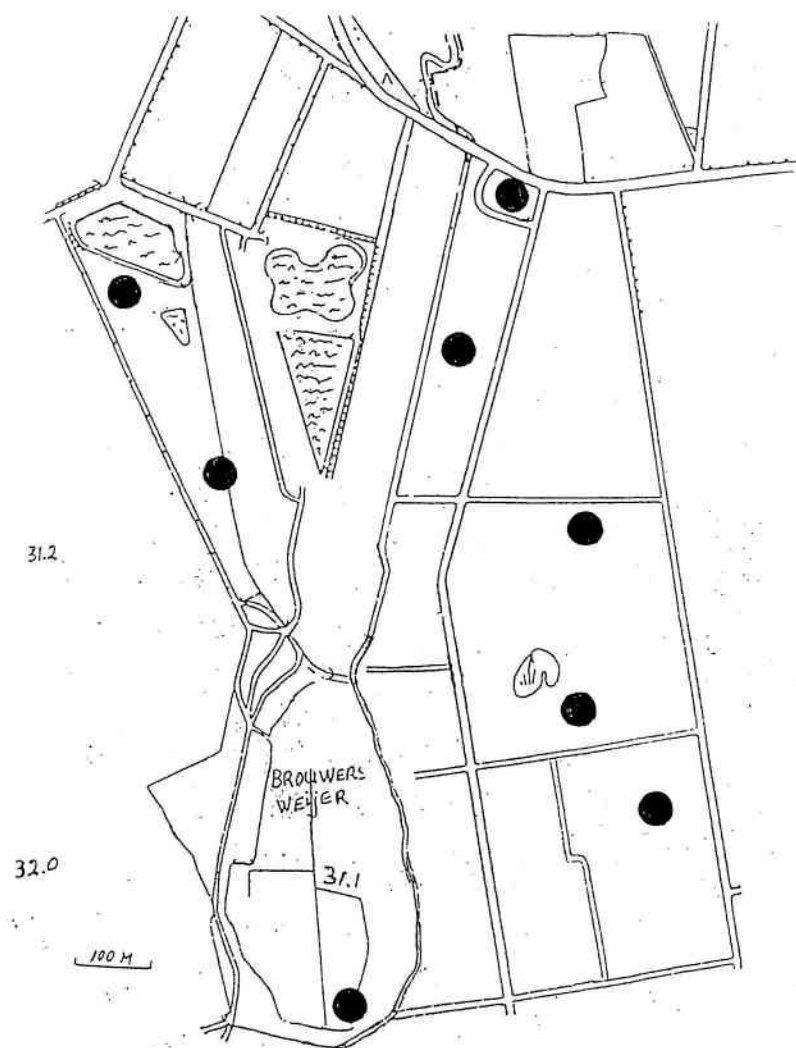
Kaart 28
Fitis 14

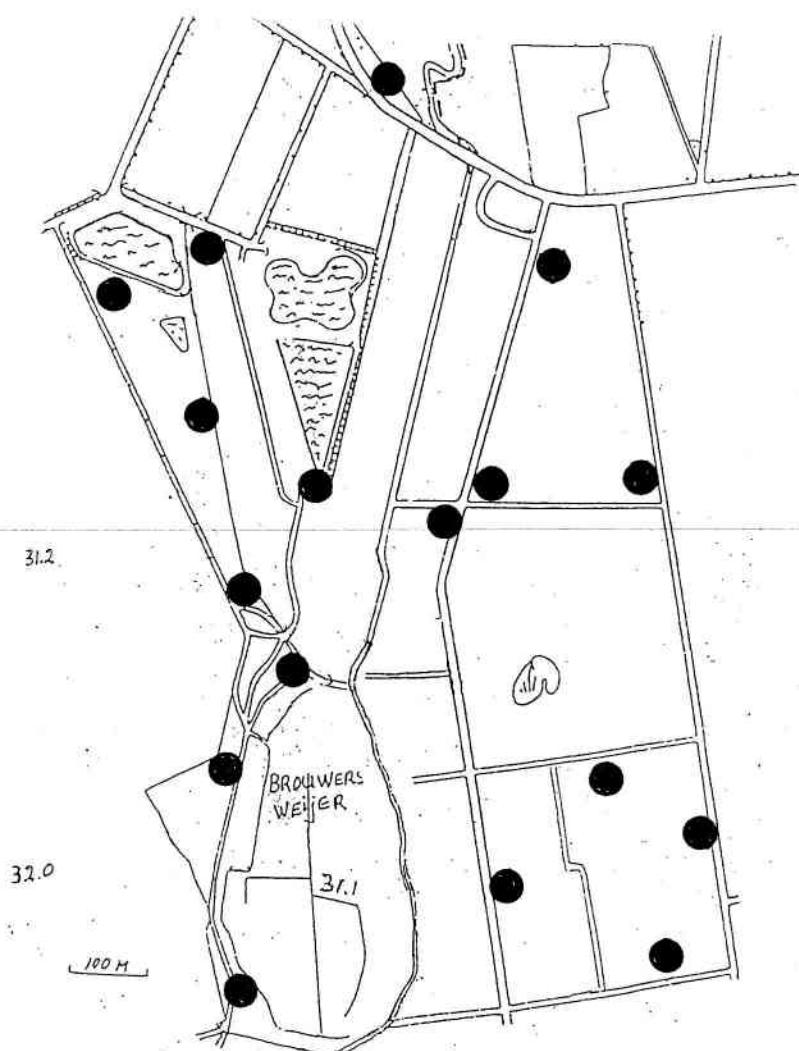
kaart 29
Goudhaantje 29

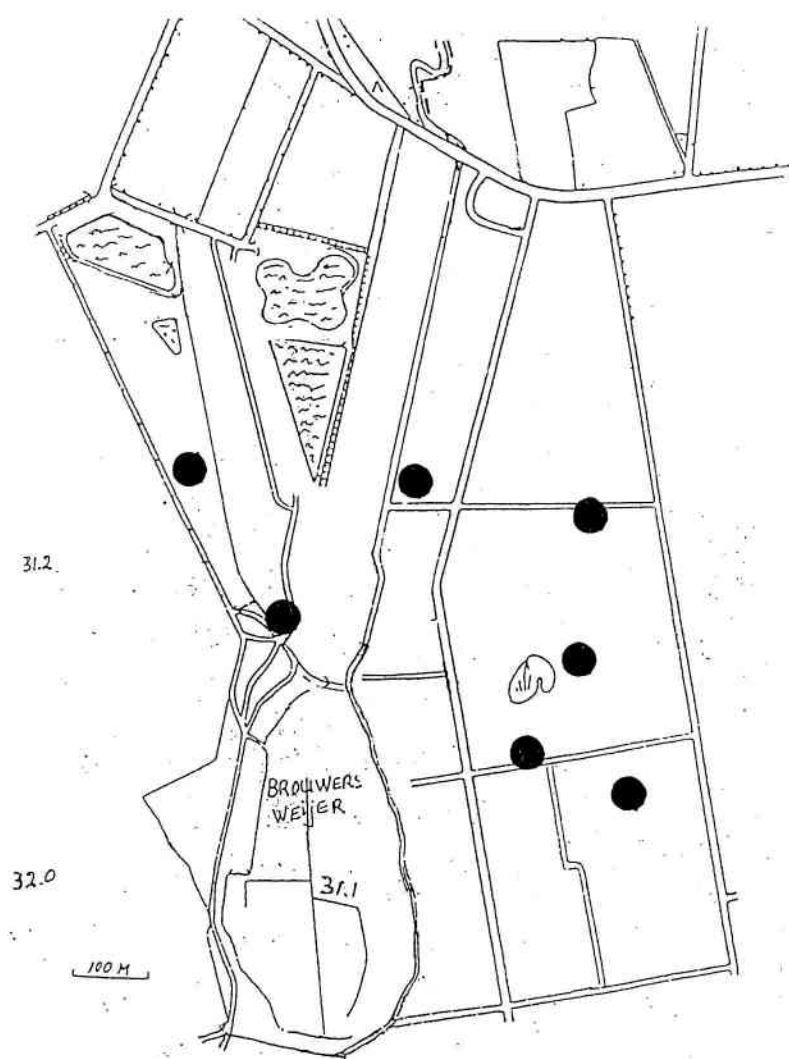
Kaart 30
Staartmees 4

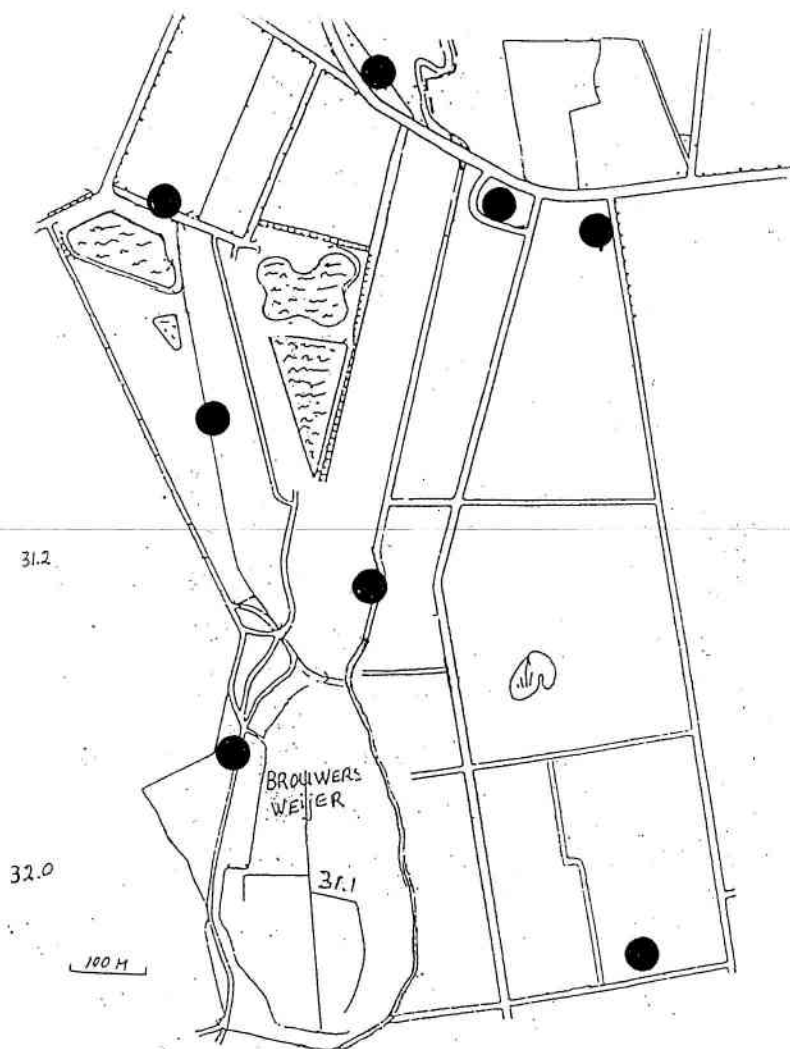
Kaart 31
Matkop 8

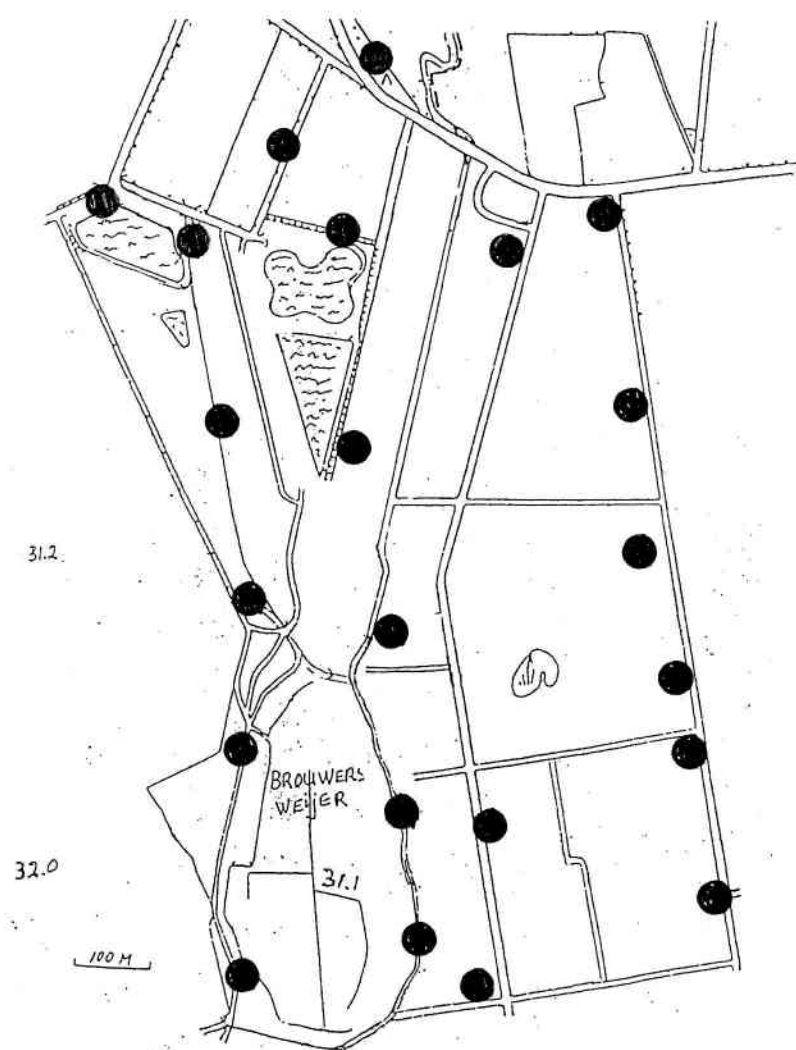
Kaart 32
Kuifmees 17

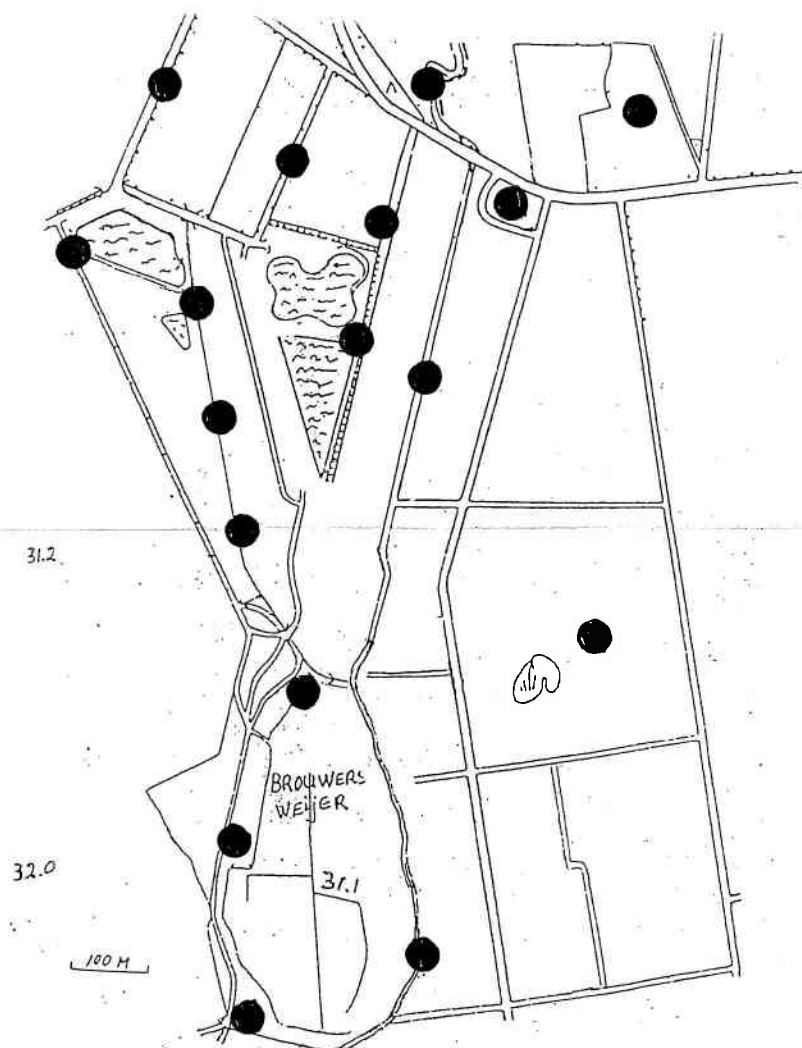
Kaart 33
Zwarte Mees 7

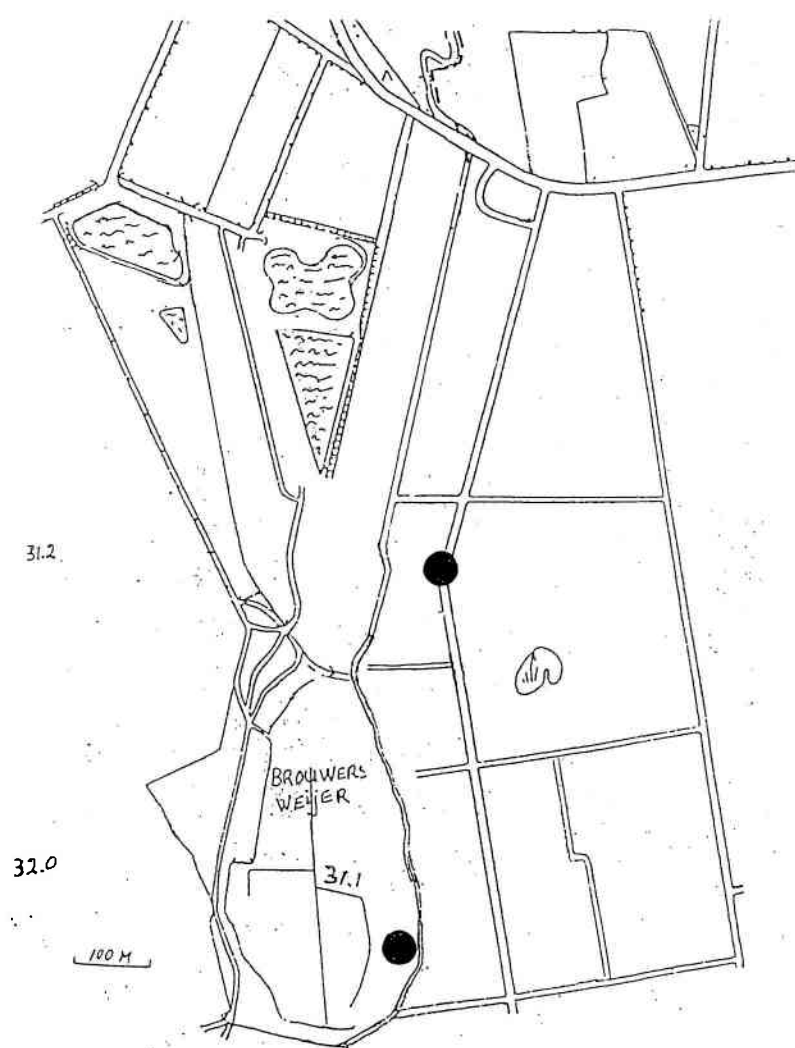
Kaart 34
Pimpelmees 8

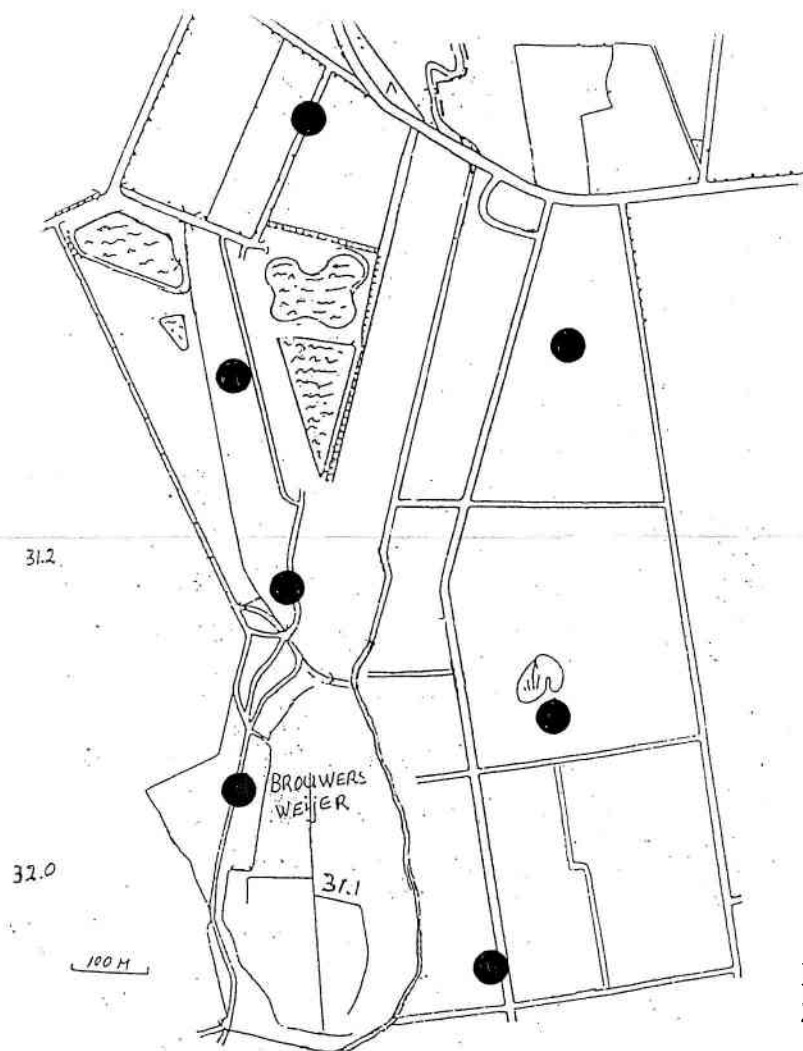
Kaart 35
Koolmees 22

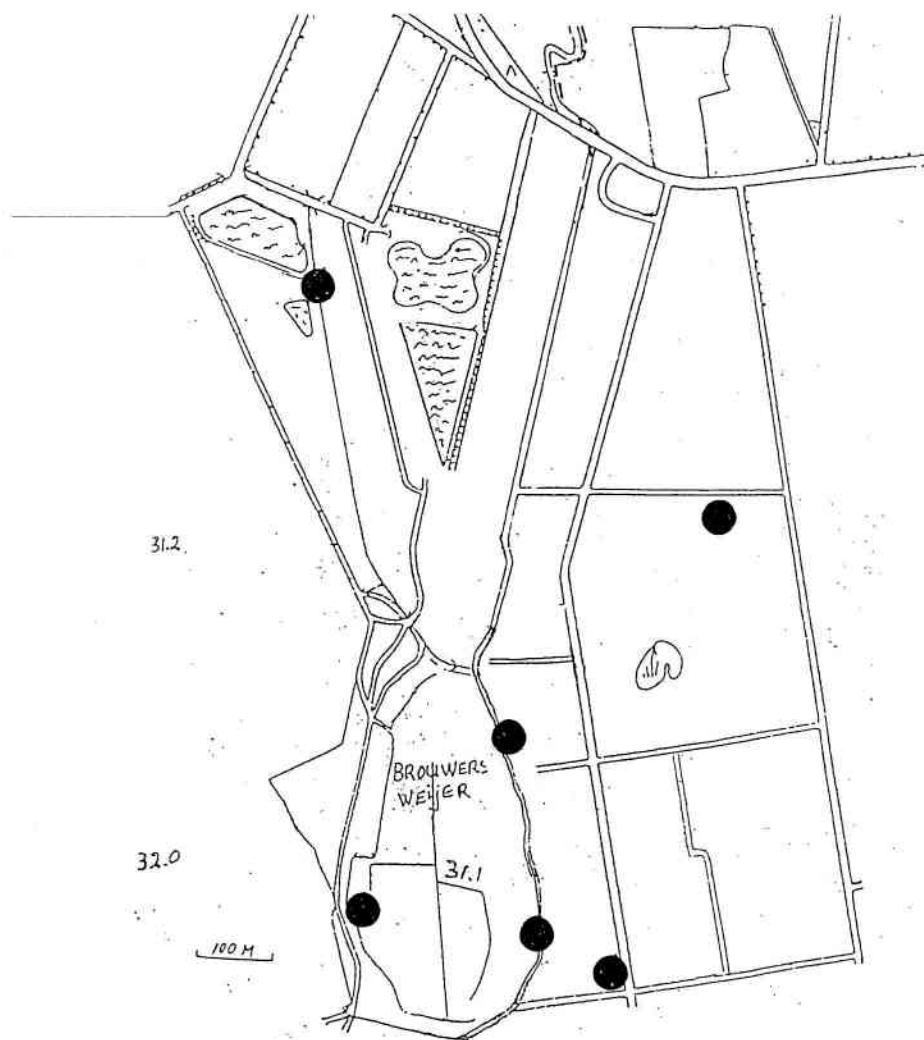
Kaart 36
Boomkruiper 17

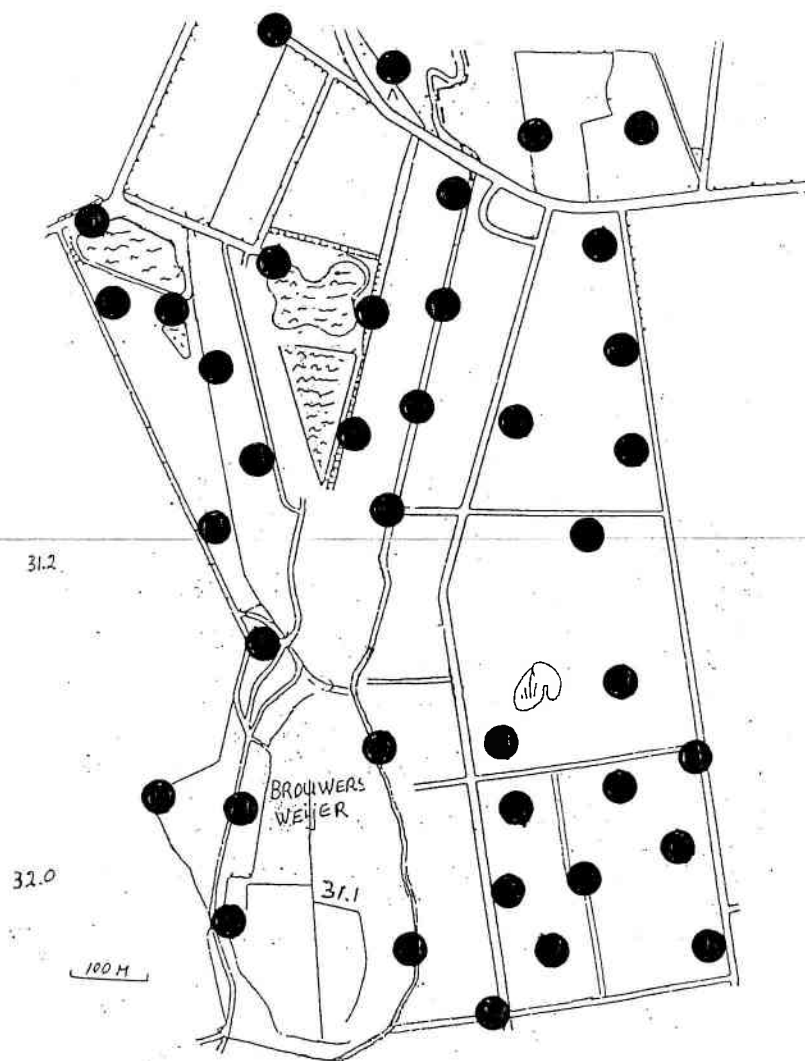
Kaart 37
Vlaamse Gaai 2

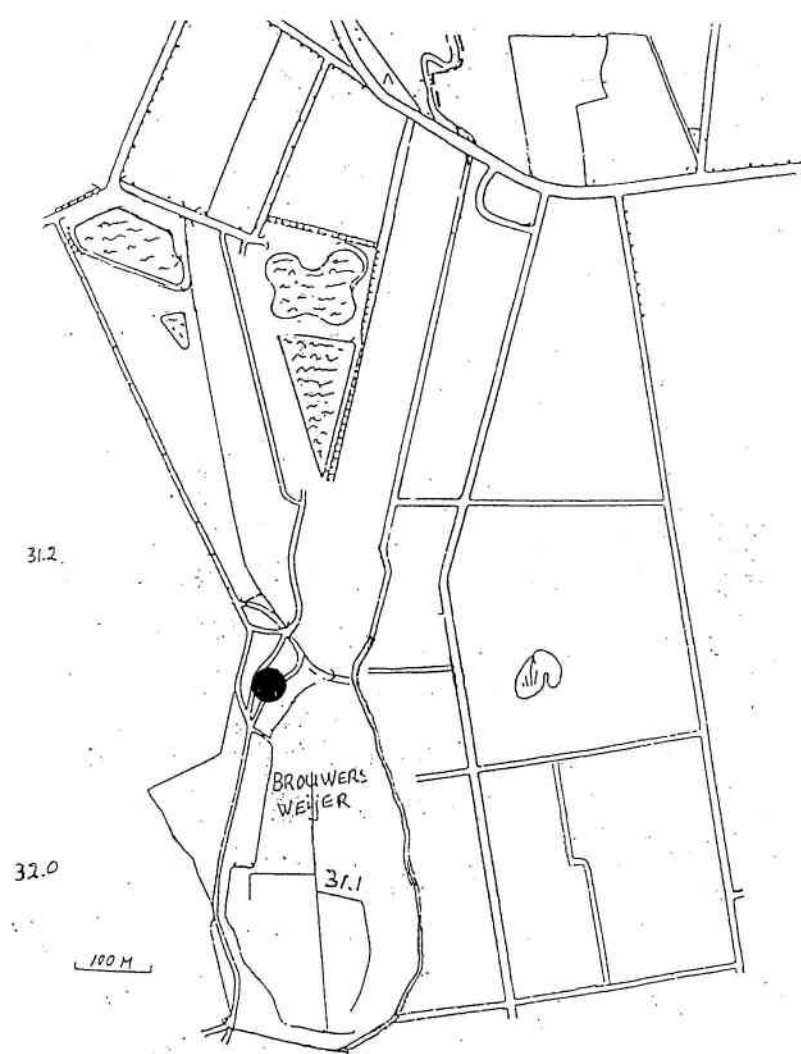
Kaart 38
Zwarte Kraai 7

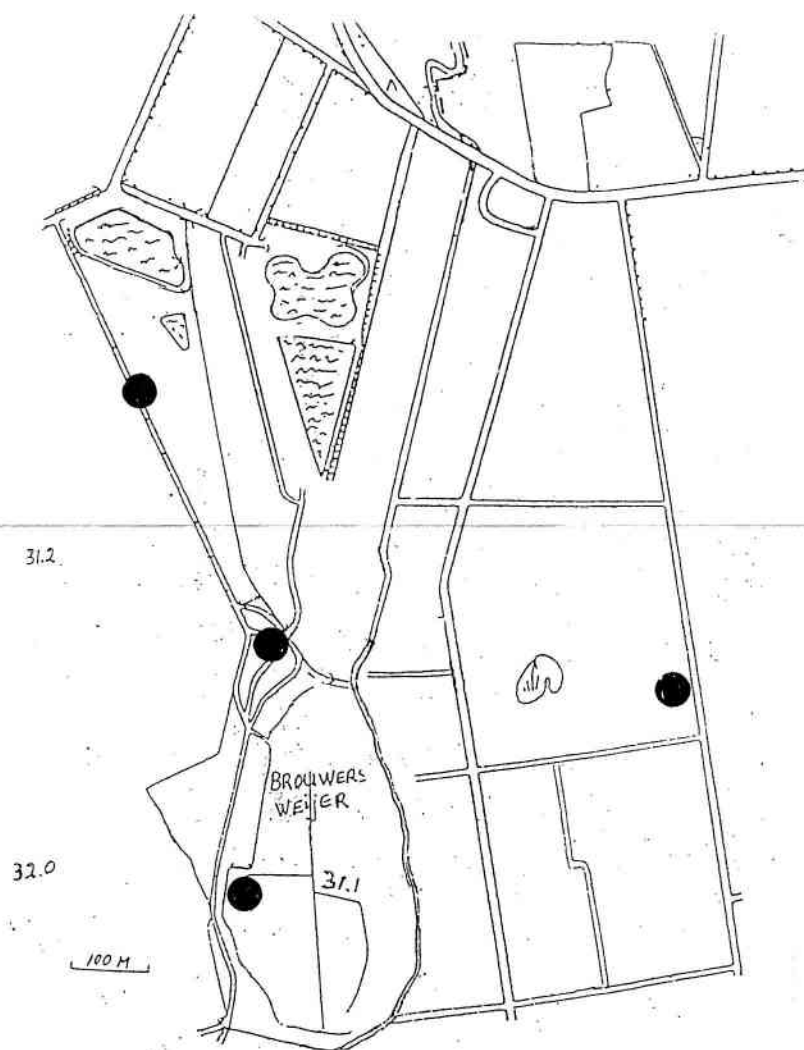
Kaart 39
Spreeuw 6

Kaart 40
Vink 39

Kaart 41
Groenling 1

Kaart 42
Geelgors 4